

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

GH. I. BOGHIU

Pisicile Prea-Sfântului

— ROMAN —

BIBL.UNIV.CLUJ
1467 - 10. VI. 1933
EXEMPLAR LEGAL

BUCUREȘTI
Institutul de Arte Grafice „MERLAN", Str. Romană 142
— 1932 —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

264287

Toate drepturile rezervate autorului

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA I.

„Din lumea celor cu călcâele crăpate, cu mâinile aspre de munca câmpului şi cu faţa arsă de soare se desprind adeseori, feciori şi fecioare — care pleacă în lumea largă în căutarea mai binelui".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Doi băeți (veri primari) în etate de 17, ani dintr'un sat din Moldova au plecat prin lume, unul după altul, în vara anului 1919. Unul din ei n'a mai scris nici scrisori și nici n'a mai venit prin sat, astfel că nimeni nu știa de urma lui. După 12 ani, în 1931, prin intermediul unui pictor bisericesc, cei doi înstrăinați își aflară adresa și începură să-și povestească viața, prin scrisori.

Să-i auzim.

Dragă Eremia,

Ar fi mai trecut multă vreme și pe gârlă ar fi mai curs multă apă până să ne găsim noi, dacă Dumnezeu nu ți-l'ar fi scos pe Bandrabur în cale. Faptul acesta mă face să cred că totul este posibil în lume, chiar acul în carul cu fân se poate păsi.

Nu cred să-i fi trăsnit cuiva prin minte să numere firele de fân dintr'o căruță, dar oricum, mie îmi vine să cred că mai mulți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

oameni sunt pe pământ decât fire de fân într'un car.

Cum s'ar spune, mai găsit şi te-am găsit sau vorba proverbului: „şi-a găsit turcul pistolul». (Oare care din noi este turc şi care pistol?).

Dar să lăsăm vorba de clacă şi să venim la lucruri mai serioase. Frumos şi bun lucru ar fi să viu eu la tine sau tu la mine, însă cât mă priveşte, crede-mă n'am bani nici de tramvaiu, pasă-mi-te să plătesc trenul dela un cap la altul al ţării. Eu zic că, până la una, alta, până voiu avea ocazie să te văd cum îţi stă cu barbă, cu mustăţi, cu fustă şi cu nevastă, să-ţi scriu cum am petrecut cei doisprezece ani de când ne-am despărţit. Tu la rândul tău îmi vei răspunde la scrisori cu descrierea întâmplărilor vieţei tale.

Nu le voiu şti pe toate, dar cu atât mai bine, cu cât sunt mai puţine, cu atât n'avem prea mult de scris.

Eu am început:

Tu ştii că plecarea mea de acasă, era sorocită pentru ziua de 16 Mai 1919, însă din cauza unor chestiuni nearanjate încă, cu fratele meu, am plecat la 21 Mai (Sf. Constantin şi Elena). Mai ştii că în ajunul plecărei am stat de vorbă cu tine şi cu ceilalţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

băeţi din sat, până la ora patru dimineaţa, când am plecat. De aici înainte numai ştii Ţi-le voiu spune pe rând.

Fratele meu m'a condus până în satul Iana. Aici se luminase d'abinelea de ziuă. Ne-am despărţit plângând. Pe drum încercase să afle dela mine unde mă duc, dar, zadarnică i-a fost truda. Am rămas ca un mut în această privinţă.

Nu ştiu cum se face că, nici astăzi nu înţeleg de ce eram aşa vesel în dimineaţa aceia. Eram şi mă consideram ca un om ce se eliberează din armată sau din puşcărie. Nu ştiam ce mă aşteaptă în cale, mergeam în necunoscut şi necunoscutul totdeauna îţi strânge inima, te înspăimântă. Pe mine necunoscutul nu mă înspăimântă, din potrivă, mă înveselea.

Azi dacă ar fi să mă transpun în aceeaş situaţie—drept să-ţi spun—aş plânge mult, m'aş întrista şi poate nici n'aş avea curajul să plec. Atunci nu ţineam socoteală că părăsesc locul unde am văzut lumina zilei, unde mi-am petrecut copilăria, unde fusesem răsfăţat de părinţi, de rude şi de cunoscuţi. Nu ştiu ce aveam pe atunci : fie că eram glumeţ, fie că învăţasem bine la şcoală, nu ştiu de ce, dar eram iubit de toţi, de băeţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi de fete (mai ales de cele mai mari ca mine). Dar azi?! Tăcere.

In momentele acelea, singur pe drum, puteam să mă gândesc la mormintele părinţilor şi fraţilor mei, dar nu mă gândeam. Puţinul şi cel mai frumos timp din viaţă—copilăria—nu mă preocupa; trecutul era mort pentru mine, pe când viitorul—ah misterul acesta—îmi umplea fiinţa. Ei, Doamne, când mă gândesc că viitorul visat atunci plin de fericiri, azi se numeşte un trecut zbuciumat!

Inaintam încet prin stratul de nisip depe şosea. Prin satul Iana lumea începea să se deştepte din somn.

Unii dormeau încă pe prispa casei. Nici câinii nu erau dispuşi să-şi părăsească aşternutul încălzit de ei pentru a lătra pe un biet om singuratic şi străin. Vitele rumegau alene prin ogrăzi şi din loc în loc, auzeai câte o pasăre ciripind în pomii ce de abia îşi lepădase florile. O linişte patriarhală domnea peste tot. Am eşit din sat şi mergeam aşa printre holde. Un miros plăcut de primăvară îmi umplea fiinţa. Eram aşa de fericit în singurătatea aceasta! Nimeni şi nimic nu stătea în calea gândurilor mele. Vedeam şi nu vedeam aurora crescând, vestind răsăritul soarelui. Gândul meu era departe preocupat cu viitorul, cu necunnscutul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cine ar putea să spună la ce anume mă gândeam? Eu singur nu mai ştiu. Visul meu cu ochii deschişi fu însă întrerupt de lume, de vieaţa care odată cu ziua începea să se desfăşoare.

Pe un deal în marginea unei păduri se auzi o pocnitură de puşcă şi lătratul unui câine. Mă trezii din vis şi mă uitam să văd ce s'a întâmplat. Un biet epure fusese deranjat din culcuşul său unde şi el, ca şi mine, visase cine ştie ce fericiri. Acum sărmanul fugea cât îl ţineau picioarele să-şi salveze viaţa. Mă gândeam: dece oare omul se mai intitulează regele creaţiunii ? Dece oare religia pe-de o parte predică bunătatea, iar pe de altă parte permite să mâncăm carne ? Ce bunătate mai este oare atunci când, pentru pântecele tău nărăvit, iai vieaţa unor fiinţe nevinovate ? Ce rău a făcut acel epure cuiva ? Ce rău face mielul blând dela oae de-l tăiem ? Ce rău face un pui de găină ? Unde este bunătatea omului sau chiar a aleşilor lui Dumnezeu, care de multe ori mănâncă mai straşnic decât noi ?

Tot gândindu-mă la aceste lucruri, soarele apăruse de după deal. Nişte flăcăi călări trecură fluerând înaintea mea. Puţin mai departe întâlnii un car cu boi venind încet dela târg. Stăpânul boilor dormea strâns

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gheiu în car, cu capul pe un sac în care se vede că erau ceva târgueli. Am ajuns în şoseaua naţională. Aci am întrerupt firul gândirii ; număram indicatorii chilometrici depe şosea — aceasta fiindcă obosisem.

Mai făceam un fel de statistică a căruţelor şi trăsurilor întâlnite pe distanţă de un chilometru. Trebuia să urc dealul dela Pogana, căci şoseaua se furişase printre nişte sălcii chiar pela piciorul acestui deal Ajuns acolo iar nu mai văzui soarele ; îmi adusei aminte că în copilărie, multă vreme am crezut că cerul se reazimă pe culmea dealului din faţa satului nostru şi de aceea, când m'am dus cu tata, prima dată la vie, grija mea cea mai mare a fost să mă urc pe vârful dealului şi să apuc cerul cu mâna. Acum nu mai gândeam aşa ; mă sileam să urc dealul spre a putea vedea oraşul, căci cerul, ştiam că din cauza răutăţii oamenilor, s'a suit aşa de sus, încât nu mai putem pune mâna pe el. Ajuns pe culmea dealului, am văzut că soarele se ridicase de o suliţă însă, din cauza unor nori albi de ceaţă sau de fum, oraşul nu se vedea.

Incet, încet, m'am tot apropiat de el, coborând la vale, aşa pe nesimţite. Peste vre-o oră norul alb a dispărut şi printre pomii ce erau pe marginea şoselei, vedeam scli-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pind în vale, acoperişurile caselor din oraş.

Şoseaua fiind tot mai populată căci trăsuri, automobile, căruţe cu ţărani şi militari treceau încoace şi în colo, a trebuit să renunţ la numărătoarea trecătorilor şi a chilometrelor.

La orele unsprezece am ajuns în oraş.

Prima grijă a fost stomacul pe care îl condamnam în legătură cu epurile, cu meii şi cu puii de găină, După ce am mâncat la o locantă, lângă piaţă, m'am dus la gară.

Nu ştiu dacă îţi mai aminteşti că pe atunci circulau trenurile numai de două ori pe săptămână spre Bucureşti şi de două ori spre Iaşi. Am întrebat deci de mersul trenurilor şi am aflat că la 12 noaptea pot pleca spre Galaţi. După amează, mi-am pierdut timpul prin grădina publică iar seara m'am dus la cinematograful „Coloseum".

La $10^1/_2$ eram în gară. A venit trenul şi, ca prin minune, deşi era destulă aglomeraţie, mi-am găsit loc.

Lângă mine era o femee de vreo 40 ani cu o mulţime de bagaj care nu mai avea loc pe sus, iar în faţa mea, doi evrei cu perciuni şi barbă în toată regula.

Noapte. Trenul mergea agale ca pe atunci. Trecurăm prin tunel şi cum geamurile vagonului erau sparte, la eşirea din tunel hainele noastre miroseau a şuncă afumată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Odată cu răsăritul soarelui am ajuns la Brateş, adică la Galaţi. Apa murdară a lacului îmi producea oarecare scârbă, mai ales că mirosul ei de ouă stricate era mult mai nesuportabil de cât cel de şuncă. Pe Brateş, din loc în loc, erau luntri cu ´pescari, cari turburau liniştea peştilor. De aceştia nu-mi era milă ca de epuraşul din ziua precedentă.

Când trenul fu gata să oprească, femeia de lângă mine începu să-şi strângă bagajele; dar să vezi lucru dracului: când să tragă o desagă de sus, trânti o sticlă cu lapte drept în capul unui evreu care dormea încă. Când s'a trezit, îi curgea laptele şiroaie prin păr. prin mustaţă, prin barbă. Ba de o fi pătruns la piele, mai ştii până unde o fi ajuns? Bietul evreu, buimăcit de somn începu să ocărască în limba lui, dar până să găsească vinovatul, trenul s'a oprit în gară. Domnul «scăldat în lapte» a trebuit să se coboare aşa cum se găsea. Când s'a dat jos m'am convins că laptele a ajuns şi unde mă gândeam eu căci de prin pantaloni se scurgea prin ghete şi pe pământ. Fericit om, ziceam eu, scăldat cu lapte cu noaptea în cap (dar şi cu sticla în cap).

II

Eram frânt de oboseală căci de două nopţi nu închisesem ochii. Unde mai pui că în a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cest timp mersesem 30 kilometri pe jos iar la Bârlad umblasem hoinar de colo până colo. Deşi ştiam că sunt pentru prima dată în Galaţi, totuş nu aveam curiozitatea să cunosc oraşul. Mă întrebam înainte de toate: unde să dorm? De ar fi fost vre-un câmp cu iarbă verde prin apropiere m'aş fi culcat undeva pe iarbă, dar era prost că nu ştiam locurile pe aci. Unde mai puteam dormi? Desigur la hotel. Nu după multă chibzuinţă plecai să caut un hotel de mâna a treia. Pe drum îmi adusei aminte de spusele fratelui meu cu privire la hoteluri.

Imi spusese că cine se duce la hotel nu se poate să se culce singur ; este acolo cineva care vine să-ţi ţină de urât până adormi, sau chiar te face să adormi printr'un fel de... legănat. Vrei nu vrei, după cum spunea el, acel (acea) cineva, este musafirul tău care doarme în patul tău. Lucrul acesta nu-mi plăcea; adică nu că nu-mi plăcea dar îmi era necunoscut şi-mi venea greu să încep, mai ales că eu plecasem de acasă cu gânduri curate. In cele din urmă mi-am zis să iau cameră dar să refuz tovărăşia ce mi-se va propune. Ce va zice ea la refuzul meu? Se va supăra? Mă va ocărî? A! ştiu eu ce va zice: «Eşti un puştiu şi nu eşti în stare de nimic. Nu ştii ce este plăcut pe lume, eu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

te-aş învăţa — dar dacă nu vrei — du-te dracului!».

Cuvintele acestea mi-se întipărise în minte şi eram sigur că le voiu auzi, de voiu merge acolo. Tot păţitul e priceput, zice proverbul. Tu îţi mai aduci aminte de Elena lui Stancu din sat dela noi. Femeia asta, în timpul războiului, când bărbatul său era pe front, zor nevoie mă tot chema să mă duc seara pe la ea. Aşa să stăm de vorbă. I-am spus că nu mă lasă mama să plec seara de acasă. (n'aveam încă 16 ani).

Ea atunci mă învăţă:

— Spune-i mamei tale că te culci în grădină şi, mai târziu, când dânsa va dormi, tu vino la mine şi vei trăi ca în sânul lui Avram.

— Bine — zisei eu — aşa am să fac, dar dacă te voiu găsi dormind?

— Cu atât mai bine, doar eu dorm pe prispă; n'ai decât să te culci lângă mine şi fii sigur că mă trezesc eu atunci.

Eu însă, prostuţ cum eram, în loc s'o ascult am spus-o mamei. La prima ocazie, a ocărât-o mama de a trecut-o Dunărea. După această întâmplare, la vreo două săptămâni, într'o dimineaţă, mă întâlnii cu Elena pe malul gârlei, tocmai când treceam puntea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— „Vezi ce prost eşti ? Eu ştiam că tu nu ştii..... Tocmai voiam să te învăţ însă am să caut pe altul şi tu o să rămâi cu degetul în gură.

Eşti un papă-lapte ! Să nu te mai văd în calea mea ! Dacă toţi băeţii ar fi ca tine noi am muri de dorul....'

N'am răspuns nimic, vedeam că are dreptate şi n'aveam ce zice.

Aşa cu dormitul la hotel ; deşi eram aproape cu doi ani mai mare, totuş nu mă simţeam capabil de aşa ceva. Am dormit în sala de aşteptare la gară. Pela 12 m'am sculat şi am plecat în oraş.

Fiind cald, iar mie lene, am luat tramvaiul şi am făcut mai multe curse : la port, la Bădălan, spre Lacul-Sărat şi înapoi. Pentru întâia dată am văzut Dunărea şi portul cu vapoarele. Impresie prea mare nu mi-au făcut toate acestea căci le văzusem la cinematograf la Bârlad, afară de aceasta eu venisem la Galaţi cu oarecare interese şi nu în plimbare.

Şi apoi când nu prea eşti bine dispus nu prea dai atenţie celor din jurul tău.

Mai pe seară am intrat într'un magazin de hăinărie. Nu după multă tocmeală, căci hainele erau eftine, mi-am cumpărat tot ce-mi trebuia : haine, pălărie, lingerie şi ghete.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

După ce m'am tratat singur cu o prăjitură m'am dus din nou la gară. Acolo, în sala de aşteptare era un domn de vre-o 50 ani care întreba la ureche pe fiecare unde vrea să meargă. Pe cei ce mergeau spre Iaşi îi lua după el. Am mers şi eu să văd ce secret are de spus. Se tocmise cu şeful unui tren de marfă care avea şi vagoane goale, să ne ia şi pe noi însă din Barboşi, nu din Galaţi. Cine dădea 8 leĭ avea plecarea asigurată în acea seară la 12, altfel trebuia să mai stea două zile la Galaţi.

Plecarea pe jos spre staţia Barboşi se hotărâse pentru ora şase după masă. Eu, spirit de negustor, înainte de plecare am cumpărat de vre-o 400—500 lei tutun, foiţă de ţigară şi chibrituri, cu scopul de a le vinde la Bârlad, căci acolo erau mult mai scumpe.

Plecarăm la ora hotărâtă spre Barboşi.

Pe tot drumul nostru erau numai băltoace cu apă înverzită şi cu numeroase colonii de ţânţari care ne-au ciurulit pielea depe mâini şi faţă.

Eram un grup de 14 inşi numai bărbaţi. La Barboşi ne-am culcat pe iarba depe lângă gară cu buccelele sub cap. Am fi avut destul timp de dormit până la venirea trenului dacă ţânţarii şi, mai ales o femee nebună ne-ar fi lăsat în pace. Femeea înebunise de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

supărare că-i murise bărbatul în răsboi; şi acum era condusă de un cumnat al ei la o soră, la Iveşti. Bietul cumnatu-său adormise. Nebuna nu-şi găsea locul. Cum vedea pe cineva culcat, venea tip-til, tip-til să-l strângă de gât. De frica ei nici gând n'aveam să dorm. S'a repezit rând pe rând ba la o femee, ba la un bătrân, ba la cumnatul său. Timpul trecea greu sub teroarea nebunei.

La venirea trenului ne-am urcat toţi într'un vagon de vite, în care un miros de băligar de oae îţi lua nasul din loc. Spre spaima noastră nebuna nu lipsea dintre noi. Pe duşumeaua vagonului era un strat de murdărie ca de 3 degete grosime. Era deci imposibil de stat jos, trebuia să stăm în picioare toată noaptea, rezemaţi de pereţii vagonului. In vagon întuneric besnă. Nebuna ne vizita pe fiecare în parte şi, ori încerca să ne strângă de gât, ori ne dădea câte o palmă ori ne trăgea de păr.

In cele din urmă, văzând pericolul comun, de acord fiind cu toţii, am hotărât s'o legăm Ajutaţi de lumina chibriturilor mele, am legat-o cu mâinile la spate şi-am aşezat-o într'un colţ al vagonului. Simţindu-ne acum în siguranţă şi uitând de murdăria din vagon ne-am culcat şi noi pe lângă pereţi, fiecare cum am putut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când se lumina de ziuă ajunserăm la Iveşti unde a rămas nebuna. Acum am deschis uşa vagonului şi priveam cu toţii şesurile pline cu flori, respirând în acelaş timp aerul plăcut al unei dimineţi de Maiu.

Pela orele 11 am ajuns la Bârlad. Odată coborât din tren m'am dus deadreptul în grădina publică unde am dormit pe iarbă până seara.

Seara m'am dus la cinematograf iar după aceia m'am culcat la un han dela barieră. Dimineaţa, când răsărea soarele, mă aflam în piaţa Sf. Ilie în calitate de negustor de tutun, foiţă şi chibrituri.

N'am apucat a vinde nici zece pachete când iată că sergentul de stradă se apropie de mine şi-mi zice:

— Eşti invalid de război?

— Nu, îi răspunsei.

— Ai autorizaţie să vinzi tutun?

— Nu, nici n'am ştiut că trebue autorizaţie.

— Atunci hai cu mine la poliţie să stăm de vorbă acolo.

O sfeclisem, Am încercat eu să cer scuze, să-i dau ceva tutun ca să mă facă scăpat, dar n'a mers.

La poliţie, comisarul de serviciu mi-a confiscat toată marfa şi mi-a oprit şi actele ce aveam la mine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— La orele două să fii aici pentru dresarea actelor de dare în judecată. Ai înţeles?

— Da, să trăiţi.

De judecată nu prea mă temeam, mă temeam mai mult de bătae şi mai ales mă gândeam că dacă negustoria nu merge şi banii se termină, ce mă voiu face? Mai aveam doar 200 lei dintr'o mie.

De nebuna din tren scăpasem cum scăpasem, dar să văd cum scap eu de poliţie.

La două fără un sfert m'am prezentat din nou la poliţie.

Un domn sergent, tot răsucind cu dreapta cravaşa şi cu stânga mustaţa mă întâmpină:

— Tu eşti cela cu tiutiunu?

— Da, domnule sergent, eu sunt.

— Ei ghini, actili tăli sânt la mini. Faci cinste să ţi-li dau:

— Fac, cu două pachete de tutun din cel dela domnul subcomisar, răspunsei eu.

— Ehei băeti! Tu să hii sănătos pe aşela nu-l mai vezi.

— Altul n'am.

Il văzui că pune mâna într'un registru şi scoţindu-mi actele mi-le dete.

— Dar tutunul? întrebăi eu.

— Zâ bodaproste c'ai scăpat nebătut şi ia-ţi drumul să nu te găsească aici Domnu Comisar, că-i rău de tine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

M'am dus iar în grădina publică, locul meu de predilecţie, şi după ce am ţinut un consiliu cu mine însumi, m'am întors în oraş vesel ca omul ce-a luat o hotărâre nouă şi bună.

La bucuria mea contribuia şi faptul c'am scăpat ne bătut. Asta valora pentru mine ca o biruinţă la Mărăşeşti.

Uitasem de tutun. Am căutat apoi pela toate hanurile să găsesc un om din sat dela noi până când în cele din urmă abia am găsit pe vecinul nostru Costache Stoica şi l-am rugat să ducă fratelui meu pachetul cu hainele mele cele vechi.

Costache a căutat să mă convingă să merg înapoi acasă. — Las'o dracului de ambiţie, îmi zicea el, ca la casa părintească nicăeri nu-i mai bine»

— Chiar de-ar fi să mor de foame înapoi nu mai merg — i-am răspuns

După ce mi-a promis că va duce acasă pachetul, m'am dus departe de marginea oraşului între nişte sălcii pe malul Bârladului. Acolo, după ce-am făcut bae în gârlă, m'am îmbrăcat cu hainele cele noi iar pe cele vechi tot, tot, chiar şi cureaua cu care eram încins, le-am pus la pachet şi le-am trimis acasă, împreună cu o scrisoare după; aceia am plecat din nou la gară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mă interesam de plecarea trenurilor spre Bucureşti. Pentru a mai omorî timpul mă oprii la o cafenea în apropierea gării.

Printre alţi clienţi ai cafenelei era şi un călugăr. Mă apropiai de el şi-i zisei :

— Cinstite Părinte eu aş vrea să mă fac călugăr ; cum mă sfătueşti sfinţia ta ?

— Cum îţi este numele ? răspunse el.

— Gheorghe.

— Domnul să-ţi ajute frate Gheorghe şi să te întărească în calea ce ţi-ai ales. Iată care este sfatul meu : Poimâine dimineaţă ai tren spre Bucureşti. Iţi dau un bilet către părintele Ianuarie Popescu, stareţul mânăstirei Tismana. Vei fi primit acolo şi vei duce-o bine cu noi. Eu mă întorc la mânăstire peste o lună.

— Bine cinstite părinte mă duc bucuros, dar cât costă trenul până acolo ?

— Treizeci lei, îmi spuse el.

— Bun de tot ; faceţi vă rog biletul către părintele stareţ şi eu voiu pleca poimâine cum ziceţi.

Scoase o hârtie şi un plic din buzunar şi după ce scrise câteva rânduri, lipi plicul şi mi-l dete.

Eşii de acolo şi mă dusei din nou la gară Când să intru în sala de aşteptare, iată un alt călugăr ; îl oprii şi-i spusei acelaş lucru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ca şi celui dela cafenea. Acesta, un om foarte nervos, îmi zise :

— Hariton este numele meu ; pe frăţia ta cum te chiamă ?

— Gheorghe, părinte Haritoane.

— Iată ce este : Tismana, ne Tismana, eu deseară la orele zece plec la Iaşi la mânăstirea mea ; dacă vrei hai cu mine.

— Merg părinte cu plăcere, dar unde ne găsim ?

— La 9½ aşteaptă-mă aici.

Imi întinse mâna şi urcându-se într'o trăsură, plecă.

Rămăsei oarecum aiurit. Ce atâta grabă pe omul acesta ? Dece mă poftesc, toţi la mânăstirea lor ? Poate că gestul meu este aşa de rar şi de frumos încât caută să mă cucerească fiecare din ei.

Mă simţeam oarecum mândru şi dacă aş fi avut cui să mă laud apoi de sigur o făceam cu vârf şi îndesat.

III

Hotărârea de a mă face călugăr nu era luată în grădina publică, după o gândire de o oră ci avea rădăcini vechi şi bine adâncite în sufletul meu.

Voi încerca să amintesc, în treacăt, despre încolţirea acestei idei în capul meu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu trei ani înainte de întâlnirea mea cu părintele Hariton, pe când trăia încă mama, într'o iarnă, făcusem un buboi mare după cap, care nu-mi permitea să întorc capul în lături şi nici nu mă lăsa să dorm noaptea. Încercasem toate leacurile băbeşti, întrebasem pe toţi cari suferise de asemenea plăgi, dar în zadar.

Intr'o zi veni la noi o femeie, anume Mărioara, care dorea să se ducă la călugărie.

Ii spusei de suferinţa mea şi ea mă sfătui ca, a doua zi, fiind o Duminică să mă duc la biserică şi să mă rog lui Dumnezeu cu credinţă şi buba îmi va trece. Am ascultat-o. Ce nu face omul pentru sănătatea lui !

Biserica din satul nostru fiind în reparaţie, a trebuit să mă lupt din greu cu nămeţii şi cu asprimea vântului spre a ajunge la biserica din satul vecin. După ce m'am întors dela biserică, cum eram înlemnit de frig, m'am culcat şi am dormit vre-o două ore. Mare mi-a fost mirarea când sculându-mă din somn, am băgat de seamă că pot mişca capul la dreapta şi la stânga. A doua zi bubotul se desumflase aproape complect şi eu nu mai puteam de bucurie. Asta este o cauză a pornirei mele spre călugărie ; a doua era că-mi plăcea să cânt foarte mult popeşte. A treia cauză e cea mai complicată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Prin Iulie 1918, apăruse în satul nostru, la primărie, un arhimandrit care strângea bani — din milă — pentru o mânăstire din Bucovina. Nu mai văzusem călugări până atunci şi de aceea îl priveam cu nesaţ şi plin de curiozitate. Era un om ca de 26 ani, înalt. blond, cu un păr auriu ondulat ce-i eşia de sub potcap şi-i împodobea frumos umerii. Avea doi ochi albaştri ca seninul cerului, o mustaţă mică şi o barbă roşcată, frumos îngrijită. Rasa-i de alpaca, sclipea la lumină, iar în buzunarul dela piept al reverentei avea un ceas de aur legat tot cu lanţ de aur şi care lanţ, trecea şi de ceailaltă parte a pieptului, atârnând în formă de semilună dublă. Avea un baston de preţ şi o servietă nouă şi frumoasă ; când vorbea se uita numai în pământ şi înainte de a răspunde, te privea puţin şi apoi iar îşi lăsa ochii în jos.

Ce să mai vorbesc ! Imi plăcea aşa de mult omul acesta încât m'aş fi crezut cel mai fericit om dacă mi-ar fi zis : «Hai cu mine».

El însă a plecat şi eu am rămas gândind la el şi visând cine ştie ce ranguri şi ce îmbrăcăminte luxoasă în tagma călugărească.

Odată conturul credinţei format prin vindecarea de acel buboi, vrăjit apoi de figura plină de farmec a arhimandritului, puţin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mi-a mai trbuit până a lua hotărârea de a mă face şi eu călugăr. Şi acest puţin se întâmplă în Fevruarie 1919. Zăcusem aproape toată iarna de tifos exantematec. Când am prins a mă înfiripa, fiindu-mi teamă de răceală, stăteam în casă şi citeam diferite cărţi. Intr'o zi îmi eşi în cale o carte de religie de clasa I-a liceală. Citii despre facerea lumei, despre istoria poporului evreu şi în sfârşit despre Mântuitorul Isus Hristos. Toate acestea, chiar nici minunile, nici învăţătura lui Isus nu m'au impresionat prea mult ; patimile însă, moartea şi învierea, mi-au zguduit sufletul din temelie. Am început să-mi pun întrebări pe cari mulţi nu şi le pun toată vieaţa lor : De ce a murit Isus ? Ce l făcea să primească moartea de bună voe ? Dacă a murit pentru noi, noi în schimb prin ce arătăm recunoştinţa noastră ? Ce fac eu bun în lume ? «Nimic» era răspunsul la toate aceste întrebări.

In urma acestei întâmplări am căzut adânc pe gânduri. Nu mai eram eu, parcă totul se schimbase în fiinţa mea.

Nici somnul, nici mâncarea nu se mai prindeau de mine. Simţeam că-mi lipseşte ceva, mă vedeam străin chiar în casa părintească ; un fel de curent mistic mă che-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ma undeva departe. Unde anume trebuia să fiu, nu ştiam nici eu.

Mă hotărâsem să plec în lume. Dar unde? Pe cine cunosc eu? Ce meserie ştiu? Apoi dacă fratele meu mă persecută astfel, străinii oare vor fi mai buni?

Au început atunci să defileze prin faţa mea fel de fel de planuri: să mă fac funcţionar, ori artist, ori să urmez şcoala de agricultură? Mai bine m'aş face negustor ori ofiţer; ce ar fi dacă m'aş face călugăr?

In asemenea împrejurare, întocmai cum într'o oglindă spartă în mici bucăţi — îţi poţi vedea imaginea ta în fiecare bucăţică sau ciobuleţ, tot aşa şi eu mă vedeam însumi în diferitele cariere ce doream să îmbrăţişez. Eram oare-cum divizat în mai multe «eu-ri», fiecare cu pretenţiile lui nevrând să cedeze celorlalte.

Atunci, printr'o sforţare bruscă, am strâns la o consfătuire aceste «eu-ri» şi am reuşit să le conving să dea întâietate, acelui «eu» ce va reuşi prin tragere la sorţi.

Trei săptămâni de-a rândul posteam Vinerea, iar seara făceam tragerea la sorţi. Sorţul ia căzut să mă facă călugăr.

Iată acum lămurite toate cărările care m'au adus la întâlnirea şi convorbirea cu părintele Hariton.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

IV

La orele 10 şi 5 minute mă aflam în tren spre Iaşi însoţit de părintele Hariton, care stătea pe banca din faţa mea, tot despre fereastră. Afară ploua şi toată lumea moţăia da somn. Părintele Hariton dormea d'a-binelea ; pe mine însă nici pomeneală să mă prindă somnul. Eram foarte mulţumit că nimeni nu-mi turbură gândurile; de când plecasem de acasă nici odată n'avusesem ocazie aşa bună să mă gândesc în linişte.

Începură să se perindă prin mintea mea toate amintirile de când mă ştiam; jocurile din copilărie cu băeţii şi fetele din sat; anii de şcoală cu succesele ce le aveam la lecţii; jocurile de cărţi din timpul vacanţelor şi mai ales de iarna; moartea mamei, a tatei şi a celor doi fraţi ai mei; mobilizarea din 1913 şi războiul de curând sfârşit, şirurile de prizonieri ce treceau pe la noi; coloanele nesfârşite de căruţe ruseşti ce treceau la tăiatul pădurilor; pionerii români cari stricând unele case şi unele grădini din satul nostru, au făcut o şosea pe care nimeni n'o visase. Veneau apoi amintiri mai apropiate ca prietenia cu Măndiţa şi cu Mărioara S. Aceste ultimă amintire îmi scoase un oftat puternic.

Când am început să mă gândesc şi la pre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zent, la calea pe care plecasem, m'a podidit plânsul. Pentru mine întrarea în mânăstire era deopotrivă cu moartea: eram un condamnat care ştie că la capătul drumului pe care merge este şi capătul vieţii sale. Cine mă condamnase pe mine? Nimeni, eu singur dorisem aceasta din tot sufletul şi acum... Acum nu puteam suporta tocmai ceiace credeam că nu voi reuşi să ajung nici odată.

Mă gândeam la momentul în care s'a decretat mobilizarea în August 1916. Clocoteau văile de plânset şi răsunau codrii de strigăte disperate de despărţire. Nu plângeau numai femeile şi copiii ci şi bărbaţii atât cei ce plecau cât şi cei ce rămâneau acasă. Cam asta este priveliştea şi atmosfera în care cineva pleacă la moarte de bună..... nevoie.

Dar cine are zile se întoarce teafăr si din război căci oricum războiul nu ţine toată viaţa. Cândva mai poţi spera că te vei întoarce la ai tăi şi vei relua firul vieţii întrerupt pentru un moment Dela mânăstire însă nu te mai poţi întoarce. Odată ce ai jurat să serveşti lui Hristos, nu mai poţi servi lumii căci nu mai aparţii lumii şi chiar nici ţie însuşi. Iată deci, după socotelile mele, eu mergeam la moarte de bună voe.

Incepui să-mi reproşez; Cine mi-a scos în cale pe acest călugăr? Cine m'a pus să-l în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

treb? Ce caut eu la mânăstire? La mânăstire să se ducă bătrânii, babele, epilepticii, muţii, orbii dar eu nici într'un caz. Auzi tu să renunţi la plăcerile vieţii pentru nişte promisiuni că va fi cândva, ceva,... cine ştie ce pricopseală.

Ce tâmpenie! Să intri în mânăstire înainte de a gusta din cele mai înbătătoare plăceri, înainte de a cunoaşte deliciul dragostei, înainte de a avea în braţele tale o fată pe care s'o iubeşti şi să te iubească din tot sufletul.

Inainte de a simţi o mână caldă, moale, delicată că se strecoară pe după mijlocul tău şi te strânge către un piept alb, rotund, delicios — pe care să simţi cum clocoteşte sub împulsul unei iubiri nebune. Să nu ai tu dreptul să ai nevasta ta, copilaşii tăi cu păr bălaiu, căsuţa ta, gospodăria ta unde tu să fii stăpân, unde să-ţi aranjezi totul după placul tău, să faci din căminul tău un colţ de raiu, un altar al dragostei şi al bunei înţelegeri. In serile plăcute de toamnă sau de vară să eşi pe prispa casei cu nevasta şi copiii; ea să-i împace pe cei mici, iar tu, să ei pe cei mai mărişori unul pe un genunchiu, altul pe alt genunchi; să le cânţi, să-i înveţi să cânte, să vorbească, să se joace si să te simţi că eşti cel mai fericit om depe pământ. La

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

adânci bătrâneţe, când sfârşitul se apropie, să te vezi înconjurat de fii şi fiice, nepoţei şi nepoţele, toţi iubindu-te toţi respectându-te.

O, dar toate aceste bucurii pentru mine vor fi interzise.

Eu voiu fi obligat să trăesc în pustie, tovarăş câ fiarele pădurii, cu şerpii şi cu guzganii, veşnic singuratic, veşnic cu ochii plecaţi spre pământ — ca să nu fiu ispitit de priveliştea lumii, de viaţă însăşi, căci toate acestea, după părerea strict călugărească, sunt opera satanei. Mereu voiu fi în luptă cu ispitele, adică cu însuşi corpul meu, căci, atingerea celei mai frumoase întrupări, celei mai frumoase creaţiuni a lui Dumnezeu — atingerea de femeie — îmi va fi cu totul interzisă. Blestemat fie ceasul în care am tras sorţul să mă fac călugăr, blestemată fie întâlnirea mea cu părintele Hariton.

Cam aceasta cugetam în tăcerea nopţii întunecoase când nu se auzea decât lovitura picăturilor de ploaie în geamuri şi sforăitul celor ce dormeau. Cu fiecare staţie ce trecea simţiam că se desprinde o parte din mine, simţeam cum inima bate tot mai rar, că picioarele mi se moaie, că întreg corpul îmi tremură.

Incercăi să adorm însă, cum închideam ochii, îmi apărea în faţă chipul Măndiţei, cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ochii negri îmbrăcată în alb, cu părul negru vărsând în bucle pe spate. Incercam să alung vedenia aceasta şi în schimb îmi apărea parintele Hariton transformat în diavol. Deschideam ochii şi atunci vederea părintelui îmi aducea aminte de ţinta spre care merg şi mă îngrozeam.

Toată noaptea m'au chinuit gânduri de felul acesta. Când s'a luminat de ziuă ajunsesem în gara Ciurea. Părintele se trezise şi începurăm discuţia:

— Ei cum ai dormit frate Gheorghe?

— N'am dormit deloc părinte.

— Dece?

— Nu mi-a fost somn.

— Atunci ce-ai făcut?

— M'am tot gândit.

— Iţi pare rău că mergi la mânăstire?

— Ca orice început părinte Haritoane; cred însă că cu timpul o să mă obişnuesc... N'apucăi să termin şi părintele începu:

— Vezi cimitirul acela de lângă gară? Toţi cei ce se odihnesc acolo au fost victimile unei catastrofe de cale ferată. Anul trecut, trecea pe aici un tren supra încărcat cu militari şi civili. Era tocmai pe timpul când se dădeă voe să vină lumea din teritorul ocupat de nemţi. Toţi se întorceau cu sufletul plin de nerăbdare să-şi vadă casa,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nevestele, copiii, şi părinţii. Palma lui Dumnezeu lovi în toţi cu furie neobişnuită. Mecanicul ne mai putând înfrâna trenul care se lăsa la vale cu o iuţeală fulgerătoare, s'au aprins osiile şi apoi duşumeaua vagoanelor. Lumea îngrozită a încercat să sară pe ferestre însă, care cum sărea, murea strivit. Peste câteva minute trenul sărind de pe linie se prăbuşi cu totul într'o prăpastie adâncă. A fost o privelişte din cele mai îngrozitoare.

Iată frate Gheorghe ce este viaţa noastră! Aproape nimic. Nu-ţi pară rău că mergi la mânăstire, acolo îţi vei salva sufletul, că ce va da omul în schimbul sufletului său la judecata cea de apoi?

— Da, aveţi dreptate părinte.

Intâmplarea cu catastrofa de cale ferată avu darul să mă liniştească puţin.

Ne apropiam de Iaşi. Pe un deal înalt, pe dreapta se vedea o mânăstire frumoasă.

— Acolo mergem părinte Hariton?

— Nu frate Gheorghe, mergem ceva mai departe. Imi părea bine că zice «mai departe» căci îmi mai lungia agonia vieţii pământeşti libere. Ajunşi în Iaşi, luarăm tramvaiul care merge spre Socola. Ploua. Părintele avea umbrelă sub care mă adăposti şi pe mine. Temându-mă să nu-mi ude hainele ploaia mergeam foarte aproape de părintele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Hariton. Din hainele lui se degaja un miros de tămâie, de ceară şi undelemn, destul de greu de suportat dar n'aveam ce face.

Eram singurii călători pe şosea cu toate că era aproape ora 9 dimineaţa. Eşisem din oraş şi treceam pe la spitalul de nebuni «Socola». Nu ştiu prin ce împrejurare îmi veni în gând cântecul:

«Călugărul din vechiul schit
De-un dor ascuns a înebunit»

Cine ştie dacă nu cumva îmi voiu ispăvi şi eu călugăria şi viaţa în acest spital! Cine ştie pe ce locuri se vor odihni şi oasele mele cum se odihnesc a celora de la Ciurea! Mai bine să vie moartea cea adevărată decât să trăesc aşa mort între vii.

Şoseaua întra într'un sat şi noi cu ea. Când am eşit din sat o luarăm pe un drum de ţară, la dreapta, prin pădure. Ploaia încetase şi prin urmare mă puteam şi eu deslipi de părintele şi de umbrela lui. Mă gândeam: ce-ar fi s'o iau la fugă înapoi prin pădure şi să mă lipsesc de călugărie?

Dar unde să mă duc pe ploaia aceasta? Ce o fi, să fie merg înainte. După vreo jumătate de oră de drum prin pădure iată că ajungem într'o poiană.

In poiana aceasta se ridica un gard de scânduri vopsit cu verde şi înalt ca de $2^1/_2$.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

metri. Nu se vedea nici un fel de biserică şi de aceia nu bănuiam că acolo este schitul. Ajunşi la poartă, părintele apăsă pe un buton şi îndată apăru un fel de fiinţă care mergea în două picioare însă semăna mai mult a urs decât a om. Cu părul gros de murdărie, şi ca nişte fire de sârmă îi atârna pe spate; mustaţa nu se putea deosebi de barbă iar gura nici nu se vedea. Peste tot păr, păr, păr. Doar ochii spălăciţi mai sticleau în ciufa asta de păr. De îmbrăcăminte să nu mai vorbim; era formată dintr'un număr nesfârşit de petece mici şi murdare. Era disculţ iar pe cap purta un fel de bonetă de lână, ruptă şi aceasta încât îi eşia părul prin căciulă. Atunci îmi adusei aminte de arhimandritul cel luxos şi mă gândii la deosebirea dintre aceşti doi reprezentanţi ai călugăriei.

Intrarăm înăuntru.

Poarta se închise greu în urma noastră şi zăvorul fu tras cu energie de fiinţa aceea păroasă. In curte erau câteva rânduri de chilii mai mici şi mai mari. Una din ele avea deasupra o cruce. Curios, am întrebat ce fel de schit este acesta fără biserică. Imi explică părintele Hariton că acolo unde este crucea e paraclisul, adică o bisericută mică.

Prin curte erau semănate fasole, cartofi, porumb. In spatele chiliilor era via iar din-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

colo de paraclis era un grajd în care stăteau liniştite 2 vaci mari, roşii. Era o gospodărie în toată regula; avea chiar şi câţiva câini legaţi pe sârmă.

In tăcerna aceasta a pădurii locuiau vreo 6 călugări, unul mai burtos decât altul şi aproape toţi bătrâni.

Cu ocazia mesei i-am cunoscut pe toţi adică l-eam sărutat mâinile păroase şi destul de nespălate. După masă părintele Hariton îmi încredinţă o chilioară în care era: o masă, un pat, un scaun, un lighian şi o icoană.

Părintele Hariton se credea că este păstorul cel bun iar eu, oaia rătăcită pe care în loc s'o aducă pe umeri cum scrie evangheliа, a adus'o sub umbrelă. Se simţea oarecum dator să-mi poarte de grijă. După masă mi'a adus o lampă, o cutie de chibrituri şi o carte numită «Pateric». M'a sfătuit să fac 50 mătănii pe zi şi să citesc în continu din «Pateric» că acolo se află aeevărata îndrumare a călugărilor.

I-am mulţumit şi apoi mi-am văzut de treabă, adică am început să citesc Patericul. Deschisei la o pagină unde scria următoarele: «Un călugăr întârziase pe drum şi era expus să calce porunca ce o are de altfel orice călugăr ca să nu-l apuce asfinţitul soarelui afară de chilia lui. Bietul călugăr s'a rugat lui Dum-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

metri. Nu se vedea nici un fel de biserică şi de aceia nu bănuiam că acolo este schitul. Ajunşi la poartă, părintele apăsă pe un buton şi îndată apăru un fel de fiinţă care mergea în două picioare însă semăna mai mult a urs decât a om. Cu părul gros de murdărie, şi ca nişte fire de sârmă îi atârna pe spate; mustaţa nu se putea deosebi de barbă iar gura nici nu se vedea. Peste tot păr, păr, păr. Doar ochii spălăciţi mai sticleau în ciufa asta de păr. De îmbrăcăminte să nu mai vorbim; era formată dintr'un număr nesfârşit de petece mici şi murdare. Era disculţ iar pe cap purta un fel de bonetă de lână, ruptă şi aceasta încât îi eşia părul prin căciulă. Atunci îmi adusei aminte de arhimandritul cel luxos şi mă gândii la deosebirea dintre aceşti doi reprezentanţi ai călugăriei.

Intrarăm înăuntru.

Poarta se închise greu în urma noastră şi zăvorul fu tras cu energie de fiinţa aceea păroasă. In curte erau câteva rânduri de chilii mai mici şi mai mari. Una din ele avea deasupra o cruce. Curios, am întrebat ce fel de schit este acesta fără biserică. Imi explică părintele Hariton că acolo unde este crucea e paraclisul, adică o bisericută mică.

Prin curte erau semănate fasole, cartofi, porumb. In spatele chiliilor era via iar din-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

colo de paraclis era un grajd în care stăteau liniştite 2 vaci mari, roşii. Era o gospodărie în toată regula; avea chiar şi câţiva câini legaţi pe sârmă.

In tăcerna aceasta a pădurii locuiau vreo 6 călugări, unul mai burtos decât altul şi aproape toţi bătrâni.

Cu ocazia mesei i-am cunoscut pe toţi adică l-eam sărutat mâinile păroase şi destul de nespălate. După masă părintele Hariton îmi încredinţă o chilioară în care era: o masă, un pat, un scaun, un lighian şi o icoană.

Părintele Hariton se credea că este păstorul cel bun iar eu, oaia rătăcită pe care în loc s'o aducă pe umeri cum scrie evangheliа, a adus'o sub umbrelă. Se simţea oarecum dator să-mi poarte de grijă. După masă mi'a adus o lampă, o cutie de chibrituri şi o carte numită «Pateric». M'a sfătuit să fac 50 mătănii pe zi şi să citesc în continu din «Pateric» că acolo se află aeevărata îndrumare a călugărilor.

I-am mulţumit şi apoi mi-am văzut de treabă, adică am început să citesc Patericul. Deschisei la o pagină unde scria următoarele: «Un călugăr întârziase pe drum şi era expus să calce porunca ce o are de altfel orice călugăr ca să nu-l apuce asfinţitul soarelui afară de chilia lui. Bietul călugăr s'a rugat lui Dum-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nezeu să ţină soarele în loc şi, aşa de mare i-a fost credinţa că soarele a înţepenit pe cer, acolo unde se găsea, până ce cuviosul a ajuns acasă.

Atunci i-a dat voie sărmanului soare să mişte.

Fireşte m'a bufnit râsul de asemenea minunăţie şi de aceea am închis Patericul şi mi-am luat caeţelul cu diferite amintiri şi poezii. Ştiam că în acesta e scrisă o vieaţă trăită şi simţită, iar nu bazaconii ca cea cu ţintuirea soarelui.

Ploaia a ţinut într'una zi şi noapte aproape două săptămâni. Fulgere puternice brăzdau cerul cenuşiu luminând totul în calea lor, iar trăsnetele făceau să se cutremure pădurea bătrână. Apa curgea în şivoae mari spre poartă. Stăteam toată ziulica şi toată noaptea în casă : nu era posibil să lucrezi ceva afară în grădină pe asemenea vreme. Eşiam doar la masă şi seara la rânduiala canonului ce se făcea în biserică. Stareţul lipsea şi de aceea nu se băga nimenea pe mine. Era interesantă slujba de seară. Un călugăr deschidea o carte veche unsuroasă şi începea să citească pe nas şi în acelaş ison. Nu se înţelegea nimic din cititul lui, de aceea eu în fiecare seară, chiar de cum începea cititul mă suiam în strană şi dormeam dus.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când termina câte un capitol şi zicea un «Amin» lung şi tare deschideam puţin ochii şi apoi adormiam iarăşi. Intr'o seară când m'am trezit din somnuleţul meu, observai cum toţi călugării făceau mătănii şi se rugau să înceteze ploaia. Faptul acesta mă interesa şi pe mine şi de aceea, am început şi eu să fac mătănii de a valma cu ei.

Ziua stând degeaba în chilie, mă găsea câte un dor de acasă şi atunci începeam călătorii imaginare. Mă vedeam în gara Iaşi, apoi vorbind cu tovarăşi de călătorie închipuiţi. Coboram la Bârlad, mă urcam în trăsură şi plecam în satul meu, în fine ajungeam acasă, mă întâmpina fratele meu cu cuvintele : «Nu ţi-am spus că vei muri de foame prin străini şi vei veni iar pe capul meu ?».

Cuvintele acestea îmi întrerupeau firul gândirii. Luam alt fir. Mă gândeam la Măndiţa şi mă întrebam : oare mă iubeşte ? S'o fi gândind la mine. Poate mă aşteaptă s'o iau în căsătorie. Dar şi acest fir al gândirii se rupea amintindu-mi întâmplarea următoare: Eram în clasa III primară şi iubeam pe Lenuţa Obreja. Odată ducându-mă la târg îi adusesem nişte bomboane, dar când să i le dau nu era acasă. De frică să nu dea mama sau fratele Nicu peste ele, le-am as-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cuns într'un gard de spini. Peste noapte a plouat straşnic şi bomboanele s'au topit. A doua zi i-am spus fetii la şcoală întâmplarea şi am rugat-o să nu spue nimănui, dar ţi-ai găsit ! Peste câteva zile ştiau toţi băeţii şi fetele şi au început să mă porclească «Bomboane în gard».

Faptul acesta m'a făcut să pierd încrederea în fete şi de aceea nu prea mă pierdeam cu firea nici după Mândiţa.

Văzând că ploaea nu mai încetează începui să mă tem de un nou potop ca cel depe vremea lui Noe.

După toate socotelile ploase 14 zile, mai trebuia 26 zile şi potopul gata. Oarecum mă simţeam bine aici, căci dacă era vorba să mă înec şi să merg pe lumea cealaltă, credeam că voiu fi bine primit, căci după Cuvântul Evangheliei, lăsasem fraţi, rude, averi (vorba vine) spre a urma Domnului.

Şi în fantezia mea ajutat de sunetul produs de căderea ploii pe frunze şi pe pământ, sunet care găsea în urechile mele diferite ecouri, — începeam să-mi creez în minte însuş «potopul».

Vedeam cum apele es din matca lor şi cresc văzând cu ochii. Dunărea pe care o văzusem cu 3 săptămâni înainte devenise — în mintea mea mare. Galaţii erau sub apă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

se mai vedea doar crucile bisericilor. Staţia Barboşi, ba poate şi nebuna din tren, se înnecase de mult. Dealurile din judeţul Tutova erau unite printr'o pânză nesfârşită de ape, satul meu dispăruse de mult cu biserică cu fratele meu, cu Măndiţa, cu tine, — cu tot oraşul Bârlad — sub apă. Se mai vedea doar dealul dela Bârnova cu sanatoriul de tuberculoşi.

Iaşul şi cu noi avurăm aceiaş soartă. Schitul nostru era de mult sub apă, iar noi cei din chilii trecuţi în viaţa spiritelor. Mânăstirea Cetăţuia şi Galata mai rezistau ; atunci îmi reproşam dece nu m'am dus la acea mânăstire căci aş fi scăpat de potopul ce va să fie.

Cam asta mi-a fost ocupaţia timp de două săptămâni la schit, până când într'o Duminică după amiază ploaia a încetat. Norii au început să se răărească, iar peste noapte cerul s'a înseninat, primejdia trecuse şi eu săream în sus de bucurie.

A doua zi m'am sculat foarte dimineaţă şi am eşit afară. Deasupra pădurii pluteau nori de ceaţă ca nişte fâşii de pânză albă, ce ar fi mişcate încet de o mână nevăzută. Pe după copacii plini de ploae străbăteau sfios razele soarelui ce răsărea, reflectând în ochii mei mii, — de culori.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se vestea o zi frumoasă. Călugării nu eşise încă din chiliile lor, îşi făceau poate rugăciunile, poate somnul.

Primul apăru stareţul care venise din ajun, nu ştiu de unde. Când îl văzui mersei şi-i sărutai mâna. El îmi zise : — Azi e vreme bună, eşim la lucru în vie şi în grădină. Frăţia ta vei plivi straturile de ceapă împreună că părintele Gherman.

— Da prea cuviose, răspunsei eu.

După ce ne-am băut laptele, împreună cu Părintele Gherman, am intrat în grădina de legume. Eu aveam un singur costum de haine, noi nouţe, şi i-a închipueşte-ţi tu să mă aplec cu ele în genuchi prin ceapă şi noroi. Dar ordinul nn se discută.

Părintele Gherman un om ca de 50 ani, cărunt, cu o faţă rotundă în care citeai multă bunătate, îmi zise :

— E păcat de hainele acestea să le strici la plivit, n'ai altelea ?

— N'am cuvioase părinte.

— Frate Gheorghe ai cunoscut până acum vieaţa călugărească de ţi-a plăcut aşa mult?

— Nu cuvioase părinte, dar simţeam un îndemn lăuntric să viu la mânăstire.

— Hei frate, îndemnuri multe bat la poarta sufletului nostru, dar noi suntem obligaţi să le cunoaştem bine, să le cumpănim în tot chipul şi apoi să ne luăm după ele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cam aşa este părinte.

Părintele tăcu după ce îmi explicase că un călugăr nu trebue să vorbească de cât cel mult 100 cuvinte pe zi.

N'am mai avut curajul să-l întreb nimic. până seara.

In dimineaţa următoare, stareţul mă anunţă că astăzi, tot cu părintele Gherman voiu stropi via. De data aceasta mila părintelui Gherman pentru hainele mele a mers şi mai departe : mi-a dat un halat vechiu de al său să-l îmbrac, că altfel mi-aş fi făcut hainele tot una de var şi sulfat de cupru.

Ce e drept nu eram obişnuit cu munca grea, de aceea când îmi punea în spate stropitoarea plină, mă încovoiam să cad la pământ, iar când mergeam dela un butuc de viţă la altul îmi tremurau picioarele.

— Spune drept frate G. ce ocupaţie aveai înainte de a veni aci, zise părintele Gherman, văzând cum mă chinuesc cu stropitul.

— Eram telefonist la primăria din satul meu.

— Rău ai făcut de ţi-ai părăsit serviciul. Nu crezi c'ar fi mai bine să te duci înapoi acasă ?

— Nici într'un caz nu mă mai duc acasă. Am un frate care aruncă cu barda în Dumnezeu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Pentru azi am vorbit destul până mâine să ne mai gândim amândoi şi apoi vom mai vorbi. Tăcu apoi.

Seara am dormit neîntors. Dimineaţa nu puteam să mă mai scol de oboseală, Mă dureau picioarele, mâinele şi mai ales spatele. Părintele Gherman îmi devenise foarte simpatic, mai ales că el era singurul obligat să facă treburi mai grele.

Un călugăr îngrijea de păsări şi porci, altul de vaci, altul era bucătar, ceilalţi împreună cu stareţul ori stăteau închişi în chilii ori eşeau la poartă şi stăteau pe bancă la taifas. Atunci văzui eu că nici la mânăstire nu-i dreptate şi de aceea îmi luai curaiul în dinţi şi zisei părintelui Gherman când ne aflam din nou la stropitul viei.

— Ceilalţi părinţi dece nu fac nimic cuvioase ?

— Iartă-mă, dar la această întrebare nu-ţi pot răspunde.

M'am roşit de ruşine.

După masă avui curajul să-l întreb:

— Oare ce ar fi fost mai bine să fac eu părinte Gherman ?

— Mai bine era şi este să înveţi o meserie dacă nu-ţi place cartea.

— Ba cartea îmi place dar n'are cine mă întreţine în şcoală.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Aici ai dreptate. Dar poate se va găsi vre-o modalitate şi pentru frăţia ta. Eu ştiu una dar să nu mă consideri că sunt contra frăţiei tale: Iată ce este: întâi trebue să pleci de aici şi dacă crezi că aceasta este un păcat, îl iau asupra mea. Al doilea să-ţi găseşti un serviciu pela biurou în oraş aici sau cred că e mai bine să te duci la Bucureşti. Acolo înscrie-te la liceu şi dă examen ca elev particular, în felul acesta îţi vei câştiga pâinea singur şi în acelaş timp te vei cultiva. Mai mult nu vorbesc azi.

La auzul acestor cuvinte faţa mi se înseninä, şi par'că un val îmi căzu depe ochi. Mâinele şi tot corpul îmi păreau uşoare ca fulgul, aş fi sburat de bucurie. Ce poate fi mai frumos decât aceasta: Să munceşti singur, să te cultivi singur, să fii liber, ah, îmi venea să-i sărut picioarele lui părintele Gherman, deşi erau pline de noroi şi stropite cu var şi sulfat de cupru. In el nu mai vedeam călugărul morocănos şi neplăcut, vedeam liberatorui meu, vedeam un adevărct părinte, un nou Isus care ia asupra lui păcatul meu de a părăsi mânăstirea.

Seara nu putui dormi aproape de loc de bucurie că în curând voi fi liber. Imi părea un veac până la revederea părintelui Gherman spre a-mi continua sfatul început.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cum stropitul viei se terminase, în ziua următoare, Joi fiind, um început să tăem lemne cu ferăstrăul pentru bucătărie. După ce-i sărutai mâna ca de obicei, părintele Gherman continnă.

— Dacă ai tragere de inimă la carte şi mai ales dacă îţi place viaţa bisericească, după ce vei face liceul, poţi da examen de diferenţă la seminar şi apoi fie că te faci preot. fie că te faci călugăr, fii sigur că nu bei mai fi obligat să stropeşti via, să pliveşti straturile sau să tai lemne. Aci n'ai nici leafă, nici un venit, curând vei rămâne gol, tocmai asupra iernei, deci cu cât pleci mai curând, cu atât faci mai bine.

Iată ce trebue să faci la început: dă un anunţ în ziarul «Lumea» cum că vrei să găseşti un serviciu şi când vei primi ofertă dela cineva, îţi ei frumos rămas bun dela părintele Stareţ şi dela noi şi de vei greşi să vii să-mi faci mie ce vrei voi. Caută însă să fii cinstit, harnic şi supus. Lipsa braţelor de muncă e destul de mare. In răsboi au murit sute de mii de oameni şi alte sute de mii au rămas schilozi, deci acum e timpul tău, nu ţi-l pierde spărgând lemne unor leneşi cum suntem noi. Şi aceste zicând îşi făcu semnul crucii şi bătându-se cu mâna peste gură zise: Iartă-mă Doamne, am vor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bit prea mult şi ce nu trebue. Ceeace iese din gura omului aceia spurcă pe om zice Evanghelistul.

* * *

Sâmbătă după masă m'am dus în oraş şi am dat anunţ în ziarul «Lumea».

Ce a urmat, în altă scrisoare.

Al tău, *Ghiţă*.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

RASPUNSUL I.

Dragă Ghiță,

Am primit «bileţelul» tău şi citindu-i puţinele lui rânduri, mă grăbesc a începe să-ţi răspund. Chestia cu acul în carul cu fân, cu turcul şi pistolul s'o lăsăm baltă, că slavă Domnului avem destule de înşirat.

In prima Duminică după plecarea-ta, m'am pomenit cu fratele tău la mine. Mă invita să viu să te văd c'ai venit înapoi acasă. Fără multă zăbavă, mi-am luat pălăria şi am plecat cu el spre casa voastră. Acole erau adunaţi toţi băeţii care în seara plecărei tale au stat de vorbă cu tine până la ziuă. Mai lipseam eu. Cfind am intrat şi nu te-am văzut printre ei, îmi închipuiam că te-ai ascuns, ca să mă necăjeşti. Ceilalţi băeţi îmi spuneau, ba c'ai venit şi eşti plecat la unchiul tău, ba că e minciună, adică n'ai venit. Nu ştiam ce să cred.

După câtva timp văd că intră fratele tău

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu un urcior de vin şi cu vre-o 8 pahare. Era după masă. Ne-a turnat vin în pahare şi a început să spună cu ochi jucând în lacrămi.

— Hai băeţi să bem în sănătatea fratelui meu Ghiţă, sărmanul, Dumnezeu ştie pe unde o fi. Eu deabea am venit de prin streini, de abia am scăpat de răsboi şi când să trăim şi noi ca fraţii, căci părinţi şi rude n'avem, a plecat el săracul. Mi-i tare dor de el! Ce-ar fi să-l vedem acum intrând pe poartă? Mi-ar părea c'a înviat mama şi tata şi că toată lumea e a mea. Ah! Eu sunt de vină, recunosc că l'am persecutat, dar el ştia că aşa sunt eu iute, dar că în schimb am o inimă foarte bună.

Vă jur pe voi fraţilor, care din voi ştie unde este, vă jur pe ce aveţi mai scump, spuneţi-mi adresa, spuneţi, nu mă lăsaţi să mă chinuesc!

— N'o ştim nici unul, răspunserăm noi toţi în cor.

— Nu se poate să nu vă fi spus vouă planurile lui, imposibil.

— Nu ştim nimic sigur, răspunsei eu. Am fost cel mai bun prieten al lui, dar n'a vrut să-mi spună adevărul. Uneori zicea că se face călugăr, alte ori că se duce copil de trupă la marină, sau că se va face artist.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Imi părea că nici el nu ştie ce vrea şi unde merge.

— Dacă aş şti unde este acum aş pleca la el. Mă lipsesc şi de casă şi de gospodărie vreau să fiu lângă el, doar sunlem fraţi — singuri pe lume.

Cuvintele lui ne-au înduioşat pe toţi. Incepeam să te urâm pe tine că n'ai spus nimânui unde mergi şi nici nu ne-ai scris.

Discuţia şi băutura a ţinut până seara.

Când am plecat noi, el a început să plângă. zicând:

— Nu pot rămâne singur acasă, merg cu voi; mai bine umblu nebun pe drumuri de cât că mă mai întorc acasă.

Atât despre aceasta.

Măndiţa scumpa ta, s'a amorezat imediat ce-ai plecat de Toader. Când am întrebat-o cum de te-a uitat aşa curând, mi-a răspuns:

Ce crezi că el se mai gândeşte la mine? Dece nu-mi scrie? Asta înseamnă că iubeşte pe alta. Pe el nu-l plâng eu.

II

Intr'una din zile mă pomenesc cu un om dela primărie care îmi spuse că sunt chemat de d. notar Dimitriu. A trebuit să plec împreună cu el. Dimitriu îmi propuse să mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

angajeze telefonist în locul tău. Am primit bucuros propunerea, mai ales că n'aveam cine ştie ce lucru de făcut şi afară de aceasta îmi plăcea la nebunie. Incepând deci dela 1 Iunie eram deci funcţionari.

N'aveam aproape nimic de lucru: vorbeam la telefon, primeam ordine telefonice, telegrame, copiam diverse acte de stare civilă şi adrese. Mă împăcam de minune cu bădiţa Moise secretarul ; era bun să-l legi la rană. Mă împrietenism cu jandarmul-caporal Vasilescu pentru că duceam scrisori de dragoste dela el la vara mea Elena.

Notarul nu prea avea nici în clin nici în mânecă cu mine. Primarul Dumbravă de asemeni. Foarte simpatic îmi era factorul Bostaca, care era glumeţ şi bun. Primarul şi notarul veneau rar pela primărie, mai ales între orele 11—12 şi 5—6½, restul zilei bădiţa Moise şi cu mine tăiam şi spânzuram.

Ştii din ce consta tăiatul şi spânzuratul nostru ?

Dela ora 9½ până la 12 dormeam eu în grădină sub un nuc, iar dela 12—5 dormea bădiţa Moise sub alt nuc. Un lucru era cam neplăcut: Trebuia să facem de serviciu noaptea la telefon pentru a primi ordine telefonice dela administraţia plăşii, sau chiar dela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Imi părea că nici el nu ştie ce vrea şi unde merge.

— Dacă aş şti unde este acum aş pleca la el. Mă lipsesc şi de casă şi de gospodărie vreau să fiu lângă el, doar sunlem fraţi — singuri pe lume.

Cuvintele lui ne-au înduioşat pe toţi. Incepeam să te urâm pe tine că n'ai spus nimânui unde mergi şi nici nu ne-ai scris.

Discuţia şi băutura a ţinut până seara.

Când am plecat noi, el a început să plângă. zicând:

— Nu pot rămâne singur acasă, merg cu voi; mai bine umblu nebun pe drumuri de cât că mă mai întorc acasă.

Atât despre aceasta.

Măndiţa scumpa ta, s'a amorezat imediat ce-ai plecat de Toader. Când am întrebat-o cum de te-a uitat aşa curând, mi-a răspuns:

Ce crezi că el se mai gândeşte la mine? Dece nu-mi scrie? Asta înseamnă că iubeşte pe alta. Pe el nu-l plâng eu.

II

Intr'una din zile mă pomenesc cu un om dela primărie care îmi spuse că sunt chemat de d. notar Dimitriu. A trebuit să plec împreună cu el. Dimitriu îmi propuse să mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

angajeze telefonist în locul tău. Am primit bucuros propunerea, mai ales că n'aveam cine ştie ce lucru de făcut şi afară de aceasta îmi plăcea la nebunie. Începând deci dela 1 Iunie eram deci funcţionari.

N'aveam aproape nimic de lucru: vorbeam la telefon, primeam ordine telefonice, telegrame, copiam diverse acte de stare civilă şi adrese. Mă împăcam de minune cu bădiţa Moise secretarul; era bun să-l legi la rană. Mă împrietenism cu jandarmul-caporal Vasilescu pentru că duceam scrisori de dragoste dela el la vara mea Elena.

Notarul nu prea avea nici în clin nici în mânecă cu mine. Primarul Dumbravă de asemeni. Foarte simpatic îmi era factorul Bostaca, care era glumeţ şi bun. Primarul şi notarul veneau rar pela primărie, mai ales între orele 11—12 şi 5—6½, restul zilei bădiţa Moise şi cu mine tăiam şi spânzuram.

Ştii din ce consta tăiatul şi spânzuratul nostru?

Dela ora 9½ până la 12 dormeam eu în grădină sub un nuc, iar dela 12—5 dormea bădiţa Moise sub alt nuc. Un lucru era cam neplăcut: Trebuia să facem de serviciu noaptea la telefon pentru a primi ordine telefonice dela administraţia plăşii, sau chiar dela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

prefectură, fapt pentru care aveam şi dreptul să dormim ziua.

Intr'o seară mi s'a întâmplat una foarte nostimă. Ploua, trăsna şi fulgera. Pela ora 6 venise un băiat cam ţigan de felul lui, care trebuia să rămână de strajă în acea seară la primărie.

Notarul n'are de lucru şi începe să-i spună: Vezi, tu trebue să rămâi singur toată noaptea aici. In toate 6 camerile eşti singurul om. Pela orele 12 va apare negreşit conul Iancu Vladicolo, fostul proprietar al caselor. El apare în fiecare seară îmbrăcat în haine negre şi este însoţit de cocoana lui şi trei băeţi, cari au murit înecaţi. Tu să nu te sperii ; e mai bine să nu te uiţi la picioarele lor că strigoii au picioarele de gâscă, încolo sunt ca şi noi. Să le dai scaune să stea, să le aprinzi ţigările şi să le săruţi mâna la toţi, că altfel e bucluc. Ei, de obiceiu stau aci două ceasuri şi apoi dispar. Ai înţeles? Băiatul răspunse da, însă nu ştiu cum se făcu, că peste o jumătate de ceas a şi dispărut, probabil a fugit de frică. După plecarea notarului am rămas şeu singur în lacea clădire. Jandarmii nu erau acolo.

Am luat un dosar de *Monitoare Oficiale* şi l-am pus sub cap drept pernă şi făcând lampa mică m'am întins pe o masă spre a dormi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Foşnetul ce-l producea ploaea căzând pe acoperiş, era o muzică care dispunea la somn. Incepui să mă gândesc la basmul spus de notar băiatului care fugise neobservat. Să vezi lucrul dracului: Pela 12 ½ noaptea aud un tropot în balcon şi apoi o mică zguduitură la uşa principală a clădirei. Uşa era bineînţeles încuiată, cum era şi uşa dela intrare în camera mea.

La început crezui că nu-i decât o iluzie a mea, dar zguduitura repetându-se tot mai tare, rămăsei înmărmurit. La un moment dat uşa se deschide şi nişte p şi grozav de grei şi mari înaintau spre uş. camerei mele. Pierzându-mi cumpătul începui să sun la telefon. Putea oare să-mi vie în ajutor cineva dela 6 km. depărtare? Nici pomeneală. Dar frica săraca! Zgudultul începu acum foarte violent şi des repetat la uşa mea. Intr'un moment de curaj am întrebat: Cine este acolo? Mi s'a răspuns printr'o zguduitură aşa de puternică încât am căzut jos, aproape leşinat de frică.

Mi-am revenit repede şi am zis: Ce cauţi domnule acum noaptea? Vino mâine când e d. primar şi d. notar aici să te servească!

La aceasta zguduitura se mai întări şi fu acompaniată de un «Măăăă» prelung şi gros parcă ar fi venit din fundul ladului. Mă ui-

Lada Cinl Biblioteca ROMÂNIA

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tam la geamuri să văd dacă aş putea eşi prin ele şi să fug, dar era imposibil din cauza drugilor de fier. Eram condamnat să aştept stârşitul. N'am mai suflat un cuvânt. Scena aceasta a durat aproape o oră, până când auzii: O să intru la tine Măăăă! în care cuvinte. recunoscui vocabularul şi timbrul caporalului Vasilescu. Revenindu-mi, începui să-l ocorăsc, iar acesta dându-şi seama de gafa comisă îşi ceru scuze şi mă invită să dorm cu el. N'am răspuns nimic şi nici n'am deschis uşa.

A doua zi am povestit spaima aceasta lui bădiţa Moise. El s'a speriat numai din ce-i povesteam eu, dar mi-a promis că-mi va ajuta să-mi răzbun cât de curând.

In Sâmbăta următoare, bădiţa Moise pe când dormea în grădină a prins o şopârlă, a adus-o în primărie şi a pus-o într'o cutie de lemn. Curios, îl întrebai ce face cu ea.

— Voi să te răzbun pe tine pentru spaima pe care ai tras-o. A doua zi, fiind Duminică, urma să se celebreze cununia civilă a două perechi de logodiţi şi cum d. Dimitriu trebuia să plece la orele 5 la Bârlad, cei cu nunţile fură anunţaţi să fie prezenţi la primărie la orele 3 după amiază.

La această oră caporalul dormea în camera lui, desbrăcat şi cu uşa deschisă Bă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

diţa Moise luă şopârla cu cutie cu tot, intră încet în camera lui şi scoţând-o din cutie o legă în partea de jos a cracului dela pantalonii caporalului în aşa fel ca să nu poată să se lase în jos şi să iasă.

Când cei cu nunta : două mirese, doi miri, doi nuni şi două nune, 4 socri şi 4 soacre erau în primărie — un vătăşel fu trimis să-l cheme pe caporal să vorbească la telefon cu compania de jandarmi.

Bietul Vasilescu buimăcit de somn, trase pantalonii şi cismele şi veni la telefon, dar când să încerce să vorbească, şopârla, dând de cald, începu să se mişte în sus. Vasilescu îngălbeni de frică şi începu să strige cât îi lua gura: «Mişcă în pantaloni, mişcă în pantaloni !»

Cele două mirese, cele 4 soacre şi cele două nune au rămas trăsnite. Vasilescu nostru în loc să iasă afară, se descinse în faţa lor şi lăsându-şi pantalonii în jos, cu ochii holbaţi căută să vadă ce mişcă. Când dete de şopârlă ţipă cât îl lua gura, dar nu avu curajul să pună mâna pe ea. Bădiţa Moise o luă calm (el era obişnuit cu ea) şi o puse pe masa notarului. Acesta de frică intrase într'un dulap.

Dacă ar fi căzut o bombă din avion sau din tunul 42 n'ar fi fost mare spaimă ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

atunci : Mirii se îngălbeniseră, miresele se suiseră pe scaune de frică, soacrele ocărau de cădea foc şi făceau la cruci. Unii ziceau că e viperă, alţii şarpe, alţii balaur. Tumultul a ţinut până seara, aşa că notarul n'a mai plecat la prefectură în acea zi.

Nu trecu mult dela acest eveniment şi mă gândii să-i mai fac una lui Vasilescu,

Trecând într'o zi prin cimitir, găsii un craniu de om cu dinţii rânjiţi. Asta era ceva bun pentru mine. Îl învelii într'o hârtie şi-l adusei la primărie. După multe discuţii cu bădiţa Moise, planul era făcut.

Mai erau două zile până la întoarcerea şefului de post din concediu. Pândirăm când Vasilescu plecase în oraş după masă şi prin chei falşe ne introduserăm în camera şefului. Puserăm craniul pe perină cu faţa în sus, apoi îl învelirăm cu pătura împreună cu nişte lemne şi nişte cisme vechi, spre a da impresia că sub pătură doarme un om. Pela orele 5 veni Vasilescu. I-am eşit în cale şi i-am spus că a venit şeful şi doarme şi că a ordonat să-l scoale la ora 7.

Vasilescu deschise uşa puţin şi văzând că e cineva culcat în pat n'a îndrăznit să intre La 7 s'a prezentat lângă pat, şi a început .

— Să trăiţi d-le sergent-major, e ora 7. Nici

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

un răspuns. Eşi pe sală la noi şi zise : La 7 a zis să-l scol ?

— Daa — la şapte, — răspunserăm. Incepu din nou : Trăiţi d-le sergent-major e 7—Nimic.

Văzând că nu dă semne de vieaţă se apropie să-i desvelească capul. Iţi închipui ce-a fost în sufletul lui, când în loc de capul şefului dete de o tivgă goală.

Cu această năzbâtie am încheiat armistiţiul. Deveniserăm tovarăşi de şotii cu Vasilescu, care era foarte mucalit şi el.

Prindeam câinii cu momele, le legam tinichele de coadă, îi băteam şi apoi când le dădeam drumul fugeau cu 90 km pe oră.

Odată am luat înţelegere cu factorul să intre călare în primărie. Am pus pe vătăşel să-l aştepte şi să ne anunţe când vine. Când am primit vestea că a sosit, bădiţa Moise a stins lampa (chibrituri avea numai el), iar eu am deschis ambele uşi. Peste un minut nenea Bostaca, suna din corn, după cal, în mijlocul primăriei.

Notarul, primarul, şeful de post şi popa au rămas tablou. Când bădiţa Moise a aprins lumânarea ne-am pornit toţi pe râs de credeai că a noastră e lumea întreagă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III

Dumnezeu a orânduit ca şi veselia să aibă sfârşitul ei. Dacă omul ar trăi numai în veselie ar uita pe Dumnezeu, aşa că după bine mai vine şi rău, iar după rău vine şi bine.

In atmosfera aceasta a noastră de veselie, pace şi voie bună, se întâmplă brusc o schimbare care avu darul să ne risipească cum risipeşte vântul pleava dela arie.

Dumitriu era un om egoist şi lacom.

Tot timpul războiului n'a căutat altceva decât să se îmbogăţească pe spinarea bietelor femei văduvite şi a bătrânilor rămaşi la vetrele lor. Işi bătea joc de toţi. Nu vrea să ştie că lumea moare de gloanţele duşmanilor ; nu se mulţumea c'a rămas la adăpost; căuta să subjuge pe toţi şi pe toate mai rău decât duşmanii acestui neam.

Când s'auzeau bubuind tunurile la Oituz el zicea, răsucindu-şi mustaţa : Se vor mai întoarce depe front câţi epuri la biserică. Acum e timpul să faci avere ! Cine rămâne sărac şi de aci înainte, este prea prost.

Femei desculţe, pe timp de iarnă trebuia să-i aducă lui lemne dela pădure spre a le da câte o cutie de chibrituri sau un chilogram de sare. Copii erau luaţi dela şcoală

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi duşi să-i cureţe zăpada din curte sau de era primăvară, să-i cureţe pomii de omizi. In toată comuna nu găseai 2 kilograme de zahăr, de sare sau de gaz. Ce trimetea «Crucea Roşie» sau «Familia Luptătorilor» lua el şi naşul său, un boier ceva mai de treabă, dar care nu eşea din cuvântul lui Dimitriu.

Printre alţi refugiaţi ce trăise la noi, fusese şi preotul Voinescu din judeţul Dâmboviţa. Odată boerul Scânteescu şi Dimitriu au propus preotului să împartă între ei toate ajutoarele ce venise şi vor mai veni de aici în colo, dela Crucea Roşie, pentru familiile mobilizaţilor.

Preotul ca muşcat de şarpe, sări în sus şi după ce-i batjocori cu dispreţ, plecă numai decât să reclame prefecturii. Aceasta se întâmpla în iarna lui 1918. Atunci nu prea se omorau pentru dreptate nici cei dela prefectură, şi reclamaţia preotului a rămas baltă.

Acum războiul se terminase şi cu el se schimbase şi partidele dela putere. Printre noii veniţi va fi fost şi un om cu suflet şi cuget drept. Aşa se explică că într'o bună zi sosi un automobil la primăria noastră, cu o comisie de anchetă, compusă din prefect, un magistrat, un inspector al băncilor populare şi un secretar. Comisia aceasta a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III

Dumnezeu a orânduit ca şi veselia să aibă sfârşitul ei. Dacă omul ar trăi numai în veselie ar uita pe Dumnezeu, aşa că după bine mai vine şi rău, iar după rău vine şi bine.

In atmosfera aceasta a noastră de veselie, pace şi voie bună, se întâmplă brusc o schimbare care avu darul să ne risipească cum risipeşte vântul pleava dela arie.

Dumitriu era un om egoist şi lacom.

Tot timpul războiului n'a căutat altceva decât să se îmbogăţească pe spinarea bietelor femei văduvite şi a bătrânilor rămaşi la vetrele lor. Işi bătea joc de toţi. Nu vrea să ştie că lumea moare de gloanţele duşmanilor ; nu se mulţumea c'a rămas la adăpost; căuta să subjuge pe toţi şi pe toate mai rău decât duşmanii acestui neam.

Când s'auzeau bubuind tunurile la Oituz el zicea, răsucindu-şi mustaţa : Se vor mai întoarce depe front câţi epuri la biserică. Acum e timpul să faci avere ! Cine rămâne sărac şi de aci înainte, este prea prost.

Femei desculţe, pe timp de iarnă trebuia să-i aducă lui lemne dela pădure spre a le da câte o cutie de chibrituri sau un chilogram de sare. Copii erau luaţi dela şcoală

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi duşi să-i cureţe zăpada din curte sau de era primăvară, să-i cureţe pomii de omizi. In toată comuna nu găseai 2 kilograme de zahăr, de sare sau de gaz. Ce trimetea «Crucea Roşie» sau «Familia Luptătorilor» lua el şi naşul său, un boier ceva mai de treabă, dar care nu eşea din cuvântul lui Dimitriu.

Printre alţi refugiaţi ce trăise la noi, fusese şi preotul Voinescu din judeţul Dâmboviţa. Odată boerul Scânteescu şi Dimitriu au propus preotului să împartă între ei toate ajutoarele ce venise şi vor mai veni de aici în colo, dela Crucea Roşie, pentru familiile mobilizaţilor.

Preotul ca muşcat de şarpe, sări în sus şi după ce-i batjocori cu dispreţ, plecă numai decât să reclame prefecturii. Aceasta se întâmpla în iarna lui 1918. Atunci nu prea se omorau pentru dreptate nici cei dela prefectură, şi reclamaţia preotului a rămas baltă.

Acum războiul se terminase şi cu el se schimbase şi partidele dela putere. Printre noii veniţi va fi fost şi un om cu suflet şi cuget drept. Aşa se explică că într'o bună zi sosi un automobil la primăria noastră, cu o comisie de anchetă, compusă din prefect, un magistrat, un inspector al băncilor populare şi un secretar. Comisia aceasta a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

risipit cuibul nostru. Notarul a fost destituit, primarul înlocuit cu o comisie interimară, d. Scânteescu a fost dat judecăţii pentru delapidare de bani aparţinând băncii populare pe care o condusese, iar şeful de post fu mutat disciplinar.

Eu, bădiţa Moise şi Vasilescu rămăseserăm pentru un moment la locurile noastre.

Ancheta condusă de preot a fost teribilă. Nu era om, nu era femee, nu era copil care să nu aibă ceva de reclamat contra cânerilor dela primărie.

Unora le luase vite de richiziţie, fără a le da bonuri; altora le oprise ajutorul dat de Familia Luptătorilor; altora le luase cereale să le vândă prin bancă, fără însă a le da vreun ban sau vre-o chitanţă.

Vinovaţii cei mai de seamă, Dimitriu şi Scânteescu, în urma anchetei nu mai avură curajul să se arate în public. Stăteau închişi în casele lor ca nişte nebuni în balamuc. Spiritele erau foarte agitate. Pretutindeni ameninţări: la cârciumă, la primărie, la şcoală, ba chiar şi la biserică nu se vorbea de nimic altceva decât de răsboi. Noi cei rămaşi acasă, eram vai de capul nostru. Când venea vreun demobilizat şi ne cerea un act dela primărie, dacă nu putea fi servit, imediat îl auziai:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Eu care am luptat la Mărăşeşti în cămaşă şi desculţ, trebue să mă închin la un copil ca tine?

Refrenul acesta «Eu care am luptat la Mărăşeşti», îl auzeai pretutindeni, de-ţi venea să crezi că numai la Mărăşeşti a fost războiu. Ne obişnuisem şi cu acestea.

La 15 Iulie se fixă alegerea de primar.

Erau două partide în frunte cu V. Stoicescu şi M. Palaghiţă. Eu simpatizam pe faţă cu Stoicescu, ba îi făceam chiar şi propagandă. In ajunul alegerilor era mare muncă pe noi. Notar nu venise încă, aşa că primăria era în seama lui bădiţa Moise şi a mea. Nu mai era chip de dormit în grădină.

Intr'o seară am stat la primărie şi am lucrat până la $11^1/_2$. Iţi aminteşti că dela primărie şi până la noi în sat sunt vre-o 2 chilometri de drum prin câmp, pe lângă pădurea depe deal, Când să mă întorc acasă cerul era acoperit de nori negri cari stătea gata să trimită o ploae straşnică. Era o linişte ca de mormânt. Vara la ţară lumea se culcă devreme. Cum spusei, era întuneric deţi băgai degetile în ochi. Mie îmi era frică să viu acasă, de aceea am luat o bâtă bună în mână şi fluerând am luat-o la drum foarte repede. In liniştea aceasta în care nu se auzea decât flueratul meu, dublat de ecoul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din pădure, tocmai eram pela jumătatea drumului, când aud un tropot. Mă oprii în loc să desting ce este. Nu era tropot nici de om, nici de cal ; ce putea să fie ? Desigur lupii. Cu cât tropotul se apropia venind pe şosea, cu atât înghețam de frică. La un moment dat începui să învârt cu nădejde bâta. Şi în noaptea sinistră, în locul flueratului meu care încetase, deodată se auzi un schelălăit de câine.

Ce crezi că se întâmplase ? Câinii mei auzindu-mi flueratul, au plecat în goana mare de acasă, să-mi iasă întru întâmpinare. Şi eu drept mulţumire, îi loveam cu ciomagul. Natural, l-am mângâiat pe cel lovit şi apoi ei doi şi cu mine ne-am continuat drumul în bună prietenie şi fără nici o frică.

* * *

La alegerea de primar s'a întâmplat că partida mea a căzut. Pasă-mi-te eu nici nu mă gândeam că voiu avea de suferit consecinţe, dar prima grije a noului primar la instalarea lui, a fost să se răzbune pe mine. Calm şi încetişor veni la masa mea :

— Ce registre ai tu în primire ?

— Registru de telegrame, de convorbiri telefonice şi de bilete de identitate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ai vărsat banii încasați pe aceste registre?

— Mai am asupra mea 15 lei.

— Dă-i încoace banii și registre !

— Banii nu-i am.

— Atunci lasă aici pălăria și haina până aduci banii (Era pe desbrăcate ca în codru).

Văzând ce soartă mă așteaptă, cerui această sumă lui bădița Moise, care îmi numără imediat 3 piese mari de argint a 5 lei una.

La rândul meu le numărai noului primar și acesta luându-i mă apucă cu mâna de gulerul hainei și lovindu-mă cu genunchiul în părțile mai cărnoase ale spatelui, adaogă răstit:

— Eși afară pezevenghiule ! Ai avut curajul să faci politică contra mea care am luptat la Mărășești ? Marși !..... Dumnezeu mătii !

N'am mai avut timp să dau mâna cu bădița Moise. Că cine știe ce se întâmpla. Eșii.

Cariera mea de telefonist se sfârșise.

IV

Supărat grozav de cele suferite la primărie și rușinat îmi venea greu să mă iau iar de munca câmpului.

Toți prietenii și toți oamenii care mă cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

noşteau mă întrebau: Dece n'ai mai stat la primărie? La aceste întrebări, par'că auziam în urechi: Marş.... Dumnezeu mătii.... şi parcă simţeam o mână aspră pe gulerul hainei mele. Mă hotării să plec în lume pe urmele tale. Ce o fi să fie. N'am spus nimănui unde plec, nici surorii mele nici cumnatului meu.

Hotărâi plecarea pentru ziua de Sf. Ilie. Dar uitam să spun că până la această dată Dumnezeu judecase procesul celor ce-şi bătuse joc de femeele luptătorilor. Scânteescu căzând depe un cal şi-a frânt piciorul şi a intrat în spital. La venirea din spital a găsit acasă o jale. Îi arsese maşina de treerat împreună cu toată recolta anului aceluia, ba şi împrejmuirile curţii şi diverse magazii. Nimeni n'a pus mâna să-i salveze ceva dela foc Chiar pe argaţii săi i-au oprit lumea să nu salveze nimic. Focul şi-a făcut datoria în conştiinţă, neîmpiedecat de nimeni.

Dumitriu a murit de bătae de inimă şi de supărare că era foarte nervos. La înmormântarea lui n'au luat parte decât soţia şi fiul său. Demobilizaţii au simţit plăcere să arunce cu pietre chiar în sicriul lui.

Amănunte despre plecarea mea de acasă nu-ţi mai înşir. În loc să mă duc ca tine la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bârlad şi la Galaţi, eu m'am dus la Vaslui şi de acolo cu trenul la Iaşi.

Iaşul îmi era cunoscut din iarna anului 1917 când am venit aici la înmormântarea tatei (murise de tifos în spitalul militar) aşa că nimic nu mi s'a părut extraordinar pe aici. Mă gândeam să intru copil de trupă sau voluntar la regimentul 7 Roşiori şi să nu mai dau pe acasă până nu voiu fi ofiţer.

Nu prea eram decis pentru aceasta întocmai ca şi tine cu călugăria. In Iaşi am sosit într'o Duminică dimineaţă. M'am dus numai decât la cazarma din dealul Copoului ; dar crezi că am avut curaj să intru înăuntru ? Ferească Dumnezeu. I-am dat târcoale de jur împrejur până pela ceasurile 5 după amiază. Mă gândeam că odată intrat aici s'a dus dracului libertatea 9 ani.

Ştiam eu ce înseamnă «nepotul cazanului».

In cele din urmă am îndrăznit să intru în curtea cazărmii pe o poartă dosnică. Am fost întâmpinat de un gornist căruia spunându-i ce vânt m'a adus acolo, m'a dus la cancelaria companiei de depozit. Acolo era un caporal furier cu care m'am împrietenit numai decât, mai ales că peste $^1/_2$ oră am mers la cantină şi am făcut cinste celor doi ostaşi, cu un litru de vin. Peste noapte am dormit cu ei în cancelarie, iar a doua zi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

m'au prezentat ofiţerului de serviciu, iar ofiţerul la rândul lui m'a dus la biuroul mobilizărei unde, după o aşteptare de aproape o oră am fost chemat în cabinetul comandantului. Colonelul era un om înalt cu mustaţa neagră şi puţin chel. După ce a citit actele şi s'a convins că tata murise în regimentul său, mi-a zis :

— Foarte frumoasă şi demnă de laudă este dorinţa ta băiatule, de a te angaja copil de trupă în regimentul în care a luptat şi murit tatăl tău, însă legea nu-mi permite să te angajez acum. Tu ai şaptesprezece ani pentru copil de trupă esti prea mare ; pentru voluntar eşti prea mic. Ia-ţi actele şi vino cu ele la toamna viitoare, atunci vei fi primit sigur. Ai înţeles ?

— Da, am înţeles, să trăiţi domnule colonel !

Dădu ordin ofiţerului de serviciu să-mi dea mâncare dela cazarmă, ceva alimente dela aprovizionare şi bani de drum pentru a mă întoarce acasă. Am rămas foarte mirat de purtarea colonelului. In acelaş timp respecta şi legea şi mă ajuta şi pe mine ca pe un fiu al său.

III

Plecând dela regiment nu ştiam ce trebue să fac: Să mă întorc acasă sau să caut vre-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ocupaţie prin oraş. Mă gândeam lu tine şi mai ales la rugămintea caldă ce-mi făcuse fratele tău să te caut prin lume. Bănuiam că eşti la vre-o mânăstire de lângă Iaşi şi de aceea m'am dus la Cetăţuia.

Acolo tocmai călugării erau în biserică căci era într'o Duminică. Alături de călugări în stranele cântăreţilor erau şi câţiva băeţi de seama noastră. Toţi cântau pe o singură voce, aşa de melodios încât nu-ţi mai venea să eşi din biserică. La urmă am oprit pe un călugăr şi l-am întrebat dacă nu cumva eşti şi tu pe acolo. Călugărul mi-a prezentat pe un părinte anume Veniamin care era din judeţul Tutova.

M'am împrietenit repede cu părintele Veniamin şi m'a convins să rămân în mânăstire vre-o lună şi dacă îmi va plăcea vieaţa aceasta să mă fac călugăr, dacă nu. să-mi văd de treabă. L-am ascultat şi am rămas acolo vre-o două luni. Nu-ţi voi scri multe despre felul cum am petrecut la Cetăţuia, căci vieaţa din mânăstire văd c'o ştii şi tu. Mă opresc puţin asupra băeţilor de seama mea. Unul Ion Humă băiat foarte bun, voinic, blond îmi era foarte simpatic. Băiatul acesta avea o voce de înger nu altceva. Toţi călugării îl rugau să cânte ceva, când erau ei bine dispuşi, sau la chefuri. Alt băiat, un anume

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Panaite Margine era foarte slab şi galben la faţă Avea nişte trăsături delicate mai ceva decât o domnişoară. Panaite era foarte iubit de stareţ. Il culca la el în fiecare seară şi ziua în loc să-l ia la munca câmpului alături de noi, îl lăsa să doarmă. Băiatul acesta era veşnic pe gânduri şi veşnic cu ochii duşi în fundul capului.

La 15 August, în ziua de Sf. Maria era hramul mânăstirii. După slujba religioasă a avut loc cheful călugărilor. Eu şi cu Ion serveam la masă, aduceam vin din pivniţă şi mâncare dela bucătărie. Panaite stătea la masă cu călugării, nu-l lăsa stareţul să servească, zicând că i bolnav.

Seara târziu când s'a sfârşit cheful, părintele Veniamin m'a poftit în chilia iui, a încuiat uşa, a tras perdeaua şi apoi a început să mă îndemne să beau cu el.

— N'ai idee ce mult te iubesc eu pe tine Eremia ! Eşti băiat drăguţ, — îmi zise el — ah, de ai fi tu o femeie praf te-aş face !

Mie nu-mi plăcea iubirea lui. Cu cât paharele se îndesau, se înmulţea şi numărul sărutărilor ce-mi acorda părintele Veniamin. De câte ori mă săruta, de atâtea ori mă ştergeam cu batista pe locul sărutat sau scuipam. Pe gâtul lui venea un miros scârbos de vin şi de mâncare şi afară de acea-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sta barba şi mustăţile lui mă înţepau ca nişte spini.

Incepu să-mi promită că o să-mi dea bani să-mi cumpăr ce-mi trebue şi o să-mi fie ca un frate, în schimb să nu-l refuz.

— Despre ce e vorba părinte Veniamin ?

— Ei taică, e ceva foarte plăcut, dar mi-i frică că n'o să vrei.

— Dacă e plăcut şi nu e greu, vreau.

— Atunci, scumpule, desbracă-te de pantaloni şi culcă-te pe pat cu faţa în jos.

Când am auzit acestea şi am văzut că el deja se pregătea pentru aşa ceva, m'am repezit la uşă să es. M'a oprit să stau şi văzând că încep să strig tare, m'a rugat să nu spui nimănui aceasta că-l bărbiereşte. I-am promis că nu spun şi am plecat.

In seara următoare, fiind Duminică, după ce s'au culcat călugării, eu, Ioan şi Panaite am plecat, pe ascuns, la cinematograf, dar în loc de cinematograf ne-am oprit la o cârciumă, unde am imitat pe mai marii noştri, adică ne-am îmbătat. La un pahar de vin am spus celor doi fraţi de cruce, păţania cu Veniamin. Panaite îmi luă vorba din gură şi zise :

— Prost eşti mă Eremia ! Ce te sperii de atâta lucru ?

Părintele stareţ îmi face mie asta aproape

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în fiecare seară şi e foarte plăcut. Voi nu vedeţi cât ţine el la mine ? Cine e mai îmbrăcat dintre noi ca mine ? Cine are în totdeauna bani în buzunar ? Judecaţi şi voi.

Eu şi Ion am rămas cu gura căscată când am auzit. Ion se sculă şi adăogă restit :

— Să fiţi ai dracului cu plăcerile văastre! Eu nu mai stau nici trei zile în mânăstire.

A doua zi n'am mai voit să eşim la munca câmpului. Stareţul, îndemnat de Veniamin, care voia să plec eu de acolo, îţi închipui dece, veni şi ne propuse, mie şi lui Ion, să ne dea la seminar pe cheltuiala mânăstirei, nu însă aci în Iaşi ci în V. unde aveau ei nişte cunoştinţe. Am primit bucuroşi propunerea şi i-am sărutat mâna. Ne-a comandat haine călugăreşti, ne-a dat bani de cheltuială şi o scrisoare de recomandaţie către părintele Climent, care era în mare slujbă la Episcopia V.

Peste două zile, echipaţi călugăreşte, cu potcap, reverentă şi rasă, părăsisem Iaşul.

Ioan s'a dus direct la Episcopie, eu m'am oprit la Bârlad şi de acolo am plecat acasă. Uitam să spun că m'am bărbierit şi tuns frumos în oraş, că doar aşa sunt preoţii moderni. (Mai trebuia să fiu şi şofer cum sunt azi mulţi popi la Bucureşti). Am luat-o pe jos spre casă. Pe drum mă uitam lung la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

oamenii cari treceau pe lângă mine să văd dacă-mi zic : «sărut mâna părinţele». Unii ziceau, alţii nici nu se uitau. Sora mea când m'a văzut şi-a făcut cruce, ca în faţa Satanei

— Dacă te-ai îmbrăcat aşa cine te-a pus să te bărbiereşti ?

— Ce ştiţi voi, aici la ţară ; să mergi la Iaşi să vezi.

Mă lătrau câinii ca pe urs. Când eşeam prin sat copii mici şi femeile se ţineau droae după mine. Fratele tău a rămas foarte întristat văzând că nu-i aduc nici o ştire dela tine.

In ziua următoare am plecat spre seminar. La Bârlad la fiecare stradă, mă opreau agentii de siguranţă şi-mi cereau actele, apoi văzându-le, îmi răspunde : «sărut mâna părinţele». Ce să-ţi spun eram în culmea fericirei

In vagonul de clasa III în care călătoream erau şi nişte marinari, cari se uitau foarte ciudat la mine ; îşi făceau semne pe ascuns şi rădeau. La un moment dat aud :

— Ce o fi ăsta mă ? — Nu ştiu răspunse un altul.

— Popă ras n'am mai văzut ; ia întreabă-l tu ce-i !

— Ba întreabă-l tu.

— Intreabă-l tu măi, ce ţi-i ruşine de el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ia dă-l dracului, ce vă pierdeţi timpul, adaugă un al treilea.

Eu nu ziceam nimic ; par'că mă ustura la inimă când a zis, «ia dă-l dracului».

Ajuns în oraşul V., cum aveam bagaj mult, am luat o trăsură până la Episcopie.

Ioan şi părintele Climent mă aşteptau pe o bancă la poartă; cum m'au văzut, au început într'un glas :

— Leapădă depe tine, leapădă depe tine !

— Ce vreţi să lepăd ?

— Hainele popeşti ; hai repede să nu te vadă Prea Sfântul că te-ai dus !

Fără zăbavă Ioan îmi luă potcapul şi-l înveli într'un jurnal, Climent îmi scoase rasa cu forţa, iar eu desbrăcai şi revenenta, astfel că titlul meu de «părinţel» sburase cu haine cu tot.

Ajunşi în camera lui Climent şi a lui Ioan, mi s'a spus că nu trebue să fiu îmbrăcat călugăreşte, că episcopul urăşte pe călugări şi le face mizerie Pe urmă mi-au spus că nu sunt locuri în seminar şi e mai bine să rămânem deocamdată ţârcovnici pela episcopie.

Firește nu m,au încântat deloc veştile acestea, dar trebuia să mă supun.

IV

In câteva zile ne-am aranjat: Ioan fecior fe casă la Prea Sfântul, iar eu canonarh la biserică.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Prea Sfântul era un om foarte ciudat ; ca toţi bătrânii era sgârcit nevoe mare şi în acelaş timp fricos. Rar eşea din palat. Singura lui distracţie era cele două pisici a le Prea-Sfinţiei Sale — la care ţinea ca la ochii din cap. Una era roşie şi se numea Zambila şi alta vânătă şi se numea Filica. Zambila şi Filica se ţineau după Prea-Sfântul în toate părţile: la bucătărie, prin curte, ba dacă n'ar fi fost închise în casă, desigur mergeau şi la biserică poate şi la Senat la Bucureşti împreună cu ilustrul lor stăpân. Ion nu ducea casă bună cu Prea-Sfântul căci îl ocăra toată ziua ba adesea îl lua şi de urechi. Căuta pe toate căile să scape de serviciul acesta dar se temea, că feciorul Prea-Sfântului era poliţaiul oraşului şi cu poliţia nu se glumeşte.

Intr'o zi Pra-Sfântul plecă la o mânăstire de maici impreună cu mine. Am rămas acolo cu el 3 zile.

In lipsa noastră Ion, sfătuit de părintele Climent, îşi cauta motivul de plecare. Să vezi ce motiv ciudat a găsit. La venirea noastră el trebuia să iasă înfru întâmpinarea Prea-Sfântului, dar eşi Climent în locul lui, scuzându-l că este bolnav. După câteva clipe Vlădica (Prea-Sfântul) descoperi că-i lipseşte o monedă de aur.

Eu eram de faţă. Imi porunci să chem pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Climent şi pe Ion. Cum ajunse Ion, Vlădica începu să-l tragă de păr şi să-i strige:

— Hoţule! banditule! dă mi bucata de aur că te omor!

Cu o mutră acră, — ce poza de minune a nebun —. Ion răspunse: — «Opreşte-te Prea Sfinte! Ce scrie Evanghelia în privinţa aceasta? Eu am venit la mânăstire să mă vindec că sunt îndrăcit şi Prea Sfinţia Ta, bătându-mă vrei să mă îndrăceşti mai rău?

La auzul acestor cuvinte Vlădica se îngălbeni.

— Bine mă Ionică — îl luă el cu binişorul—cine te-a pus să te angajezi slugă la mine dacă te-ai ştiut că eşti îndrăcit? Slavă lui Dumnezeu că nu m'ai strâns de gât până acum!

— Vorbiţi de strâns de gât Prea Sfinte şi ţineţi mâna înfiptă în beregata mea? Sunt îndrăcit da, sunt îndrăcit; de trei zile mă sgudue diavolul, uite aşa. (Şi începu să simuleze un atac de epilepsie),

Vlădica speriat, fugi în altă cameră uitând de moneda de aur. Peste câteva clipe eu şi Ioan am eşit afară. Climent care rămăsese cu Vlădica, primise poruncă să-l concedieze pe Ioan, iar eu să rămân în locul lui. Când a auzit Ioan se tăvălea de râs. Îi reuşise comedia şi acum urma să se în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

toarcă la Iaşi şi să stărue a fi primit acolo în seminar. Pe cât era Ion de vesel pe atât eram eu supărat. Ştiam cine este Vlădica şi chiar de a lua serviciul în primire, mă gândeam cum să scap

Fără multă zăbavă Ioan îşi strânse lucrurile la pachet şi plecă să se intereseze de plecarea trenului spre Iaşi.

Când s'a întors ne-a adus o sticlă de vin din oraş ca s'o bem de plecare. In lipsa lui, Vlădica m'a chemat sus şi mi-a spus: — Tu rămâi în locul lui Ioan îndrăcitul; ai grije să fii cum se cade. Tu nu cumva eşti îndrăcit sau plin de râe?

— Nu Prea Sfinte, sunt sănătos tun.

— Vezi că Nicolae, care a fost înaintea lui Ioan m-a umplut de râe, bagă bine de seamă cu cine ai de face. Eu sunt prea Sfânt, mă ţărănoiule!

Afară de aceasta feciorul meu e poliţaiul oraşului şi te-ai dus de nu eşti cum se cade. Mă înţelegi?

— Înţeleg, Prea Sfinte, cum să nu înţeleg, se poate una ca asta.

— Serviciul tău este acesta: Dimineaţa îmi dai afară oala de noapte, apoi îmi ajuţi să mă îmbrac, pe urmă îmi aduci ceaiul, faci patul, mături, îmi cumperi ziare şi zarzavaturi dela piaţă; mă serveşti la masă şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

oricine întreabă de mine şi vrea să vorbească cu mine sau spui că sunt bolnav sau spui că nu sunt aici. Ai înţeles ?

— Daa, înţeles.

— Seara mă desbraci că-s cam bătrân, mă speli pe picioare sau cu o cârpă curată mă cureţi printre degetele dela picioare. Şi mai presus de toate, de aceea am lăsat să-ţi spun la urmă — ca să nu uiţi ţărănoiule, — ai grije de Zambila şi Filica; pisicile acestea, la care ţiu ca la ochii din cap. De o mie de ori mai bine să-ţi scoţi ochii sau să te spânzuri, decât să se clintească un singur fir de păr depe aceste pisici ! Ai înţeles ?

— Da — Prea Sfinte.

Îmi făcuse capul călindar. Când să mă dau jos să spun lui Climent ordinul primit, pe scări mă întâlnii cu Ioan care venea să-şi ia binecuvântarea de plecare.

M'am întors la Vlădica şi i-am spus. N'am apucat să isprăvesc şi începu :

— Bine mă, boul boilor, prostul proştilor şi vita vitelor, ce ţi-am spus adineaori ?

— — Să am grijă de pisici.

— Vită încălţată ! Nu ţi-am spus că oricine întreabă de mine să spui că's bolnav sau nu's acasă ?

— Prea Sfinte nu sunt încă obişnuit să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mint. De altfel şi Ioan spune că-i bolnav şi.... (cât p'aci să-l dau de gol).

— Aud? (De fapt el n'auzea bine).

— Vreau să zic că Ioan e bolnav şi vrea...

— Vrea, dar binecuvântarea costă: în sfârşit, fiindcă a îngrijit bine de pisici, am să-i dau să-mi sărute mâna îndrăcitul de el! Cheamă-l până la uşă!

Când veni Ioan, Vlădica îi întinse mâna să i-o sărute prin uşa deschisă doar cât încăpea mâna, fără să-l vadă pe Ioan şi fără să fie văzut.

Ioan plecă vesel şi sburdalnic. In urmă Vlădica mi-a spus că nu a voit să-l vadă fiindu-i frică să nu-l viseze peste noapte.

După câteva zile dela plecarea lui Ioan, veni un seminarist şi-l rugă să-l facă preot. Eu de câte ori venea îi spune-am că Prea Sfinţitul a spus, să-i spun, că este bolnav.

Intr'o zi îmi dete un pol şi mă rugă să-l fac să intre la Vlădica. M'am făcut că nu-l văd că vine, şi a intrat. Până atunci venise de vre-o zece ori dar eu îi spusesem acelaş refren: Prea Sfântul e bolnav. Intrarea pe furiş i-a fost de leac, că imediat după plecarea lui Vlădica dădu ordin să i să facă pregătirile necesare pentru a sluji — adică a-l hirotonisi pe seminarit.

In dimineaţa următoare, Vlădica s'a scu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lat la orele 4 spre a-şi face canonul cuvenit pentru slujba arhierească. I-am ajutat să se îmbrace, aşa somnoros la ora aceea. După îmbrăcare se duse şi el ca omul să se... pue. Eu îl aşteptam pe sală dar trece un minut, trecu cinci, trecu zece. Vlădica nu mai venea. Neliniştit de acest fapt neobişnuit, îi eşii întru întâmpinare, însă. tocmai când să deschid uşa dela sală, îl întâlnii blestemând.

— Osândite-ar Maica Domnului, ţărănoi plouat şi vită încălţată ! Mâncate-ar vermii de viu, iasmă spurcată ce eşti ! Mai bine te lua dracu pe tine decât pe Ion, bou fără coarne ?

— Ce este Prea Sfinte ? Intrebai eu curios.

— Ce este ? Prostia ta gogomanule ! Mi-ai legat cozondracii printre picioare boule ! Şi era să mă.... pe mine. Dece mă osândeşte oare Dumnezeu pe mine şi-mi trimite aici toate dobitoacele pământului ? Unul m'a umplut de râe, altul îndrăcit, iar tu mai prost ca toţi, nu ştii nici să îmbraci un om. La porci ţărănoiule ! Am să te dau pe mâna băiatului (poliţistul) să te deştepte !

Când am auzit de poliţist se făcuse inima în mine cât un purice. O începusem cât se poate de prost, dar Climent săracul mă îmbărbăta, zicându-mi să nu-l iau în seamă, că omul, când trece de 70 ani dă în mintea copiilor şi apoi într'a maimuţelor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In acelaş timp, Climent mi-a atras atenţia că Vlădica are în pivniţă nişte vin de 30 ani de când s'a făcut arhiereu şi, să nu pierd ocazia de a aduce o sticlă două, la bătae. Când am auzit de aşa minune, cum mă obişnuisem la Cetăţuia cu «păhărelul», îmi luceau ochii în cap de bucurie, ca nişte becuri de 100 volţi.

Chiar în ziua aceea când m'am dus să iau lemne am luat şi o sticlă de vin, aşa de încercare. Ştii ce vin era? Nu-ţi mai spun că-ţi stârnesc pofta degeaba.

Curând după aceea, Vlădica plecă la Bucureşti la Senat. La plecare mi-a lăsat: 4 verze, 2 chilograme de roşii, 2 kgr. de cartofi, 50 kgr. lemne, 4 ouă şi 5 lei de cheltuială şi de mâncare pentru 2 săptămâni. In schimbul acestor alimente scumpe aveam ordin strict ca, nici un fir de păr să nu se clintească depe corpul celor două pisici. Îmi închipuiam că nu-i cine ştie ce greutate: le închid în camera mea, le dau pâine şi apă şi eu stau tot timpul la Climent. N'am putut însă să mă ţin de acest program şi asta din cauză că uitasem uşa dela pivniţă deschisă, iar cheia era la Vlădica.

In fiecare zi dispărea câte o sticlă, două, din bătrânul vin de 30 ani. Climent şi cu mine nu ne mai trezeam. Uneori îmi mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

a luceam aminte de pisicile închise în casă, alte ori nu dam pe la ele câte 3—4 zile. Varza, roşiile şi cartofii Vlădicăi au stat neatinse căci eu mâncam cu Climent la o cârciumă din apropiere. Vinul cârciumarului de un an. de doi nu avea nici în clin nici în mânecă cu al nostru.

Intr'o bună zi, pela 4 după masă ne pomenim cu o femee ca de vre-o 24 ani, intrând în curtea Episcopiei. Era drăguţă, înaltă şi brunetă.

Când a văzut-o Climent, s'a schimbat la faţă, şi, oarecum încurcat îmi spuse :

— Ştii c'a venit sora mea ?

— Femeea care vine încoace e sora Sf. Tale ?

— Da, firește. Ce bine-i că nu-i Vlădica aici că cine ştie ce şi-ar fi închipuit.

I-a eşit întru întâmpinare şi a poftit-o înăuntru. Climent avea două camere care dau una în alta. Cea dela intrare era mai mare şi avea două paturi pe când cea din fund mai mică şi avea un pat aşezat lângă uşa de intrare.

Climent îşi pofti «sora» în camera din fund.

Ar fi vrut ei să vorbească, dar vedeam că faţă de mine se jenează, se încurcă. Eu nu mă dădeam plecat de acolo de loc. Nici Cli-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ment nu vrea să plece şi să mă laşe singur cu «sora» sa. Era cum e mai rău.

Cu mare greutate m'a convins să aduc din pivniţă încă două sticle de vin bătrân să guste şi «sora».

Se făcu seară. Climent şi sora erau foarte neliniştiţi. Nu puteau să facă nici o mişcare de răul meu. In cele din urmă, după masă, mă rugă Climent să citesc eu în locul lui, canonul de seară. Primii bucuros. Luai Ceaslovul şi aşezându-mă cu faţa spre icoană începui să citesc cu voce tare. In timpul acesta, cei doi fraţi, cari stăteau tolăniţi pe singurul pat al camerei, începură să se pipăe reciproc. Eu, dat dracului, cu un ochiu citeam la Ceaslov, iar cu altul, mă uitam din când în când la ei.

Intr'un timp, vrând să controlez dacă Climente atent la cititul meu, aruncând ochii spre el, îl văzui cum îşi săruta «sora» şi cum îşi aşezase un picior peste picioarele ei, iar mâna dreaptă era unde nu trebue. Cele două fuste, a lui şi a ei, se ameste:ase de aşa natură că nu le mai puteai deosebi decât după culoare. Gelos de aşa dragoste «frăţească», zisei :

— Hai părinte, mai citeşte şi Sf. Ta că văd că ai de gând să adormi.

— Nu dorm, stau aşa, zi-i înainte; nu-ţi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pierde timpul uitându-te în dreapta şi în stânga!

Imi părea un an până să termin canonul. In fine terminând, Climent îmi zise:

— Treci în camera de alături şi culcă-te; eu vreau să mai vorbesc câteceva cu «sora» şi apoi viu să mă culc şi eu. Obraz aveam; vrei nu vrei, trebue să asculţi. Am trecut în camera cea mai mare m'am desbrăcat şi am stins lumina. Climent şi sora au stins şi ei lumina şi apoi câteva clipe, n'am auzit nimic. Bănuind că nu-i lucru curat la mijloc, după ce m'am prefăcut că dorm şi după ce Climent întrebase de câteva ori dacă am adormit şi prin tăcerea mea se convinsese că dorm, — în vârful degetelor m'am apropiat de uşa care anume o lăsasem întredeschisă, şi lipind urechea de geam am aşteptat să aud desfăşurarea evnimentelor. Aşa pretinsa conversaţie a decurs în felul următor:

La început, un şir întreg de sărutări însoţite de un murmur înnăbuşit care dădea oarecum impresia de suferinţă, sau de dureri alinate.

După acest proolog, auzii că patul se cutremură din temelii şi apoi crâmpee de şoapte «fraţeşti» ca acestea: «Saltă-te puţin mai sus..... trage-ţi piciorul... aşa.... aşa.... acolo... acolo.... aşa.... nu aşa tare.... ah, ah...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ah.. mai rar..... ce eşti aşa greoi?» Astea toate erau cuvintele ei. Climent, după toate probalităţile era pus la munci grele căci gâfâia întocmai ca locomotiva unui tren rapid. La un moment dat, «ah urile» gâfâiturile şi zgomotul patului se amestecară şi se repetau aşa de des încât nu se mai înţelegea nimic Eu, printr'un instinct, care nici acum nu ştiu sigur cum să-l numesc, pe măsură ce prindeam în urechi aceste ştiri, mă tot îndesam în muchea peretelui de lângă uşă. Când sgomotul s'a terminat şi am auzit un dublu oftat foarte prelungit, simţii că un fel de sirop cald şi lipicios se scurge încet încet prin lingeria mea inferioară, lăsându-se până la glezne. Mă muiasem ca o cârpă şi, dacă n'ar fi fost peretele de care să mă sprijin desigur cădeam jos. M'am culcat şi tot gândindu-mă ba la sora lui Climent, ba la plăcerea ce o voia părintele Veniamin dela mine, am adormit.

* * *

Peste câteva zile, Vlădica şi-a anunţat înapoerea dela Bucureşti. Sora lui Climent plecase şi totul intrase în normal afară de un lucru şi anume cel mai important «Pisicile».

In ultimele zile fusese un frig teribil. Eu care nu prea eram treaz nici odată, făcând focul într'o zi în camera pisicilor, se vede

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că, am lăsat uşa dela sobă deschisă. Când s'a stins focul pisicile de frig s'au băgat tocmai în fundul sobei. In ajunul venirei lui Vlădica cherchelit, m'am dus în camera pisicilo, care era de fapt şi a mea şi după ce am făcut un foc straşnic m'am culcat. Peste noapte trezindu-mă să es afară, m'a bufnit în nas un miros de friptură amestecat cu un miros de lână arsă. Mă temeam să nu-mi fi ars vreo haină sau vre un covor depe jos.

Am aprins lumina m'am dus la sobă. Când am deschis uşa mirosul îmi veni în nas şi mai puternic; când cu o lumânare mă uitai în sobă, spre marea mea părere de rău, am constatat că cele două pisici, Zambila şi Filica se prefăse în scrum.

La una se mai putea distinge craniul iar alteia nu-i mai rămăsese decât o labă. cu care încercare să se urce în sus pe coş.

Nu-i vorbă, milă îmi era de pisici că s'au stins într'un mod aşa de barbar, dar milă mai mare îmi era de pielea mea când mă gândeam la venirea Vlădică şi mai ales ştiind că are şi un fiu poliţai.

N'am mai dormit o clipă. Cu lumina aprinsă, plimbându-mă prin casă, în miezul nopţii, ca o nălucă, mă gândeam cum să es din încurcătură că cu oameni de felul lui Prea-Sfântul nu se poate glumi; cât despre scuze, nici pomeneală.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dar unde este boală este şi leac. Imi trebuia neapărat complicitatea lui Climent şi un tren care să mă ducă repede la Iaşi până nu vine Vlădica. Complicitatea lui Climent uşor de obţinut, dar în schimb mersul trenurilor, era imposibil.

Şi să vezi ghinion ne mai pomenit: nu mai era nici un tren spre Iaşi decât acela cu care trebuia să vie Prea-Sfântul. Dimineaţa cu noaptea în cap, m'am prezentat la Climent şi i-am spus.

— Va să zică pleci şi tu? zise ei:

— De plecat, plec; dar cum şi unde şi sub ce motiv? Alt tren, de cât cel în care vine Vlădica n'am; ce mă fac?

După câteva minute de gândire, zise:

— Am găsit leacul şi pentru tine. Te îmbraci din nou în hainele călugăreşti şi mergi cu mine la gară Când va sosi trenul tu să stai mai deoparte şi când Vlădica va eşi cu mine din gară sp retrăsură, tu urcă-te in tren şi du-te cu Dumnezeu.

— Bine mă duc, dar ce are să zică el de lipsa mea? Mă va urmări fiul său cu toată poliţia şi peste 24 ore voi fi la loc şi mă va bate până vor eşi pisici din mine.

— N'ai grijă, dragă Eremia, am eu leac şi pentru aceasta. Ii voiu spune că ai primit o telegramă care te anunţa că a murit ma-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ma ta, şi, în faţa unei asemenea lovituri a trebuit să pleci, uitând chiar şi de pisici.

— Aşa da, părinte Clement, acum mi-a venit inima la loc şi plec fără teamă.

Seara la $5^1/_2$ sosi trenul de Bucureşti şi Vlădica cu el. Profitând de întuneric şi de simpaticile mele haine călugăreşti, mă urcai în vagon, trecând chiar pe lângă Vlădica.

Acum e rândul să-mi scrii tu.

cu dragoste
Eremia

13 Martie 1931
Dângeni-Dorohoi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA II

„Visurile tinereții pline de optimism dispar încet, încet, în fața realității."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

SCRISOAREA II

Dragă Eremia,

Ca urmare la anunţul dat de mine în ziarul «Lumea» din Iaşi, am primit o scrisoare prin care eram chemat în strada Palatului No. 8 la d-l Alexenof. La data şi ora indicată în ofertă m'am prezentat la acea adresă. Servitoarea mă introduse într'un birou foarte luxos cum nu mai văzusem în viaţa mea. Boerul, un om scurt şi gras cu părul şi mustaţa albă stând înfundat într'un fotoliu, mă întrebă:

— D-ta ai dat anunţul în ziarul Lumea?

— Da, domnule, eu.

— Am nevoie de un paznic la o vie în dealul Hlincea. Ai vrea să te angajezi?

— Trebue să stau singur acolo zi şi noapte?

— Nu, firește, nu singur. Mai am un paznic mai în vârstă, nu vei fi decât ajutorul lui şi vei avea 150 lei pe lună şi o pâine pe zi. Vrei?

— Da, domnule vreau.

— Atunci vino cu actele şi cu bagajul ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ai după masă la ora 4 ş ergi cu mine cu trăsura la vie.

— Am înţeles, viu. — ă trăiţi.

— La revedere.

Intr'un suflet m'am întors la schit şi după ce am obţinut aprobarea părintelui Gherman, m'am prezentat stareţului şi i-am cerut binecuvântare de plecare. Toţi călugării erau indiferenţi de plecarea mea afară de doi: Părintele Gherman se bucura cu mine că scap de robie, iar Părintele Ariton era supărat pe mine şi zicea: Ei frate Gheorghe iubeşti cele a le lumii mai mult decât pe cele a le lui Dumnezeu. Ispita satanei te-a învins; mă voiu ruga totuşi lui Dumnezeu să te aibă în pază. M'am despărţit de ei oarecum jenat dar totuşi vesel c'am scăpat.

II

La ora patru, pe o căldură de Iunie, destul de arzătoare, urcam dealul la Hlincea într'o trăsură trasă de 3 cai, boerul, vizitiul şi cu mine.

Via avea întindere de vreo 2 hectare şi era situată pe un podiş în vârful unui deal destul de înalt. Era împrejmuită cu gard de sârmă ghimpată şi în mijloc avea o grădină de flori. Printre flori la distanţa de 3 — 4 metri erau aşezate o sumedenie de stupi de albine. Lângă floarie era un fel de cramă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o magazie cu butoaie și unelte, o pivniță și o mică cameră pentru paznici. De altfel pentru paza viei erau două foișoare înalte așezate pe locuri mai ridicate. Tovarășul meu de pază, cu cari făcui cunoștință imediat era un rus blond cu niște ochi mici ca de chinez. de statură potrivită, gras și roșu la față. Era cam de 25 ani.

După ce mă prezenta lui Niculae, că așa îl chema pe paznic, îi spuse ce aveau de făcut amândoi acolo, boerul nostru începu să se plimbe prin vie cercetând cu deamănuntul tot ce-i cădea sub ochi.

Când se înseră, boerul a plecat. Nenea Niculae, care vorbea stricat românește îmi spuse să mă culc devreme că trebue să fac de pază schimbul al doilea adică dela 12 noaptea până la 12 ziua.

N'am putut dormi aproape de loc. La orele 12 mă sculă. Am patrulat prin vie până dimineața. Uitam să spun că aveam câte o carabină de fiecare, iar ajutori de paznici erau patru câini mari ciobănești : Grivei, Fulger, Azor și Bubi.

Am stat la via aceasta până toamna când vinul a fost pus în butoaie. Paza o făceam mereu cu schimbul adică jumătate de noapte și jumătate zi.

In privința mâncărei, ne duceam din când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în când în sat la Ciurea şi cumpăram de acolo diferite alimente.

La vie aveam miere de albine, fructe, struguri, ouă, căci aveam şi păsări. Mă înţelegeam de minune cu nenea Niculae. De fapt el era un om tăcut. Rar şi mai ales când venea dela cârciumă, avea gust de vorbă. Imi povestea diferite întâmplări din războiu, diferite obiceiuri din Rusia.

Era un mâncăcios ce n'am mai pomenit, mânca câte 2 pâini pe zi deşi tot serviciul lui ca şi al meu nu era altul decât a ne plimba prin vie dela un capăt la altul şi a trage din când în când câte un foc de armă. Restul, somn şi iar somn. Leafa era leafă. Boerul avea încredere în noi şi de aceea venea foarte rar pe la vie şi când venea totdeauna ne dădea bacşiş un pol sau doi.

Rusul nostru ţinea morţiş să afle dela mine dacă eu am vut raporturi sexuale cu vre-o femee până atunci. De câte ori stam de vorbă mă întreba :

— Ei Gheorghe ce zici, ai făcut, ori n'ai făcut cutare şi cutare ?

— Da am făcut, cum nu.

— Istoriseşte şi mie cum ca să văd dacă este adevărat.

Incepeam să-i spun tot felul de amănunte,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe cari le ştiam dela băeţi mai mari ca mine. Vedeam că nu se mulţumeşte cu răspunsurile mele. Dela o vreme văzând că mă pisează mereu cu această chestiune, căutai să nu mai discut cu el.

Imi făceam de lucru : citeam ziare, aduse din sat, mă plimbam prin vie, mă urcam prin pomi după nuci, sau după mere. Ore întregi stăteam în grădina de flori şi admiram activitatea albinalor. In stupurile lor era un adevărat arsenal : Eşeau, plecau prin florile de prin prejur şi tocmai peste câteva ore veneau înapoi. Intr'o zi am urmărit una şi am observat că a cules nectarul o oră şi jumătate şi apoi s'a înapoiat la stup. Stropeam florile în fiecare seară şi dimineaţă. Duminica trimetea boerul pe un servitor şi îi dam buchete mari de flori, şi fructe şi struguri.

In partea opusă a viei noastre se ridica un deal tot cu vii. Acolo priveam toată noaptea focurile aprinse la fiecare vie. Liniştea patriarhală a nopţilor era întreruptă din când în când de câte un foc de armă san de sunetul unui corn. Dimineaţa la cinci trecea prin vale un tren dela Bucureşti spre Iaşi, iar seara la opt se înapoia la Bucureşti.

Aşa o duceam tot timpul: mâncam, dormeam şi mă plimbam prin vie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Intr'o zi Nicolae a plecat la cârciumă să aducă alimente. La înapoiere a adus şi o sticlă de vin. După masă am golit sticla. Nu mă mai îmbătasem până atunci. Nicolae începu să-mi spue fel de fel de aventuri de dragoste care mă impresionau foarte mult, la un pahar de vin. Tot vorbind noi aşa, deodată Nicolae se sculă şi plecă prin vie zicându-mi :

— Aşteaptă-mă puţin că am ceva de căutat. Il văzui că merse cam 100 de paşi şi apoi se culcă sub un butuc. Eu curios să văd ce face mă dusei tiptil, tiptil până aproape de el. Insă cum el era culcat pe o coastă, căutai să fiu tot spre spatele lui spre a nu fi văzut. Se făcuse ghem şi cu mâna dreaptă tot mişca ceva, parcă ar fi periat nişte ghete sau ar fi frecat ceva. La un moment dat văzui că se ridică şi pleacă spre locul unde stătusem de vorbă.

Eu crezând că a as uns ceva acolo în ţărână, mă dusei să văd dacă găsesc vre-o urmă. Pe locul unde stătuse el văzui un lichid alb-albăstrui şi pipăindu-l cu mâna văzui că este lipicios. Scuipat nu era, lapte nu era, ce dracu putea fi ?

El închipuindu-şi că eu ştiu ce a făcut acolo se înroşi ca un rac şi îmi zise dojenitor :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dece n'ai stat acolo, ce te ţii după mine ?

— Vream să văd ce faci acolo.

— Ce tu n'ai făcut nici odată ce am făcut eu acolo ?

— Dar nu ştiu ce-ai făcut ?

— Tu eşti prost nu ştii nimic. Nici cu femei n'ai fost, nici singur nu ştii să te distrezi.

— Spune-mi şi mie dacă zici că e ceva plăcut.

— E plăcut, de sigur e plăcut ; e aproape ca şi când faci cu o femee, doar căldura îţi lipseşte.

— Nu te înţeleg. Dece căldură vorbeşti ?

— Căldura care o are orice femee, chiar numai când pui mâna pe mâna ei, dar mi-te când încerci să faci ce tu n'ai făcut nici odată.

Cuvântul acesta că n'am făcut nici odată îmi venea ca o palmă în obraz. I-am mărturisit adevărul că nu ştiu cum este că n'am făcut încă.

— Păcat, adaugă el — băiat mare şi să nu ştie nici atâte lucru. Câţi ani ai ?

— Am aproape 19.

— Ptiu, drăcia dracului ! Eu la 18 ani eram sătul. In Rusia lucrurile acestea se încep de timpuriu. Fetele se mărită pela 14 — 15 ani, iar băeţii se însoară la 17—21..

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să ştii, răspunsei, că la toamnă plec la Bucureşti şi acolo am să învăţ şi eu cum se face.

— N'ai văzut pe nimeni nici odată făcând?

— Ba da, dar eu n'am încercat. Drept să-ţi spun îmi era frică că odată făcută această amestecare a două trupuri, te pomeneşti că nu poţi să te desfaci repede şi dacă dă cineva peste tine ce te faci. N'am văzut eu la câini până se desfac unii de alţii trece timp. Uneori copiii aruncă cu pietre în ei când fac aşa ceva. Eu unul le-am spus să nu arunce, să-i lase săracii c'aşa a lăsat Dumnezeu.

— Tu zici c'ai văzut, spune şi mie cum şi unde?

— La Bârlad în timpul războiului. Era iarnă şi eu mă dusesem cu căruţa cu o femee din sat dela noi, sa vadă pe bărbatul ei. Am tras în gazdă la o babă. Seara bărbatul a venit şi după ce a mâncat s'a culcat cu nevastă sa în aceeaş cameră cu mine. Eu dormeam jos. iar ei în pat la fereastră. In curte era un felinar aprins care lumina bine şi în casă. Omul şi femeea era foarte credincioşi, sau rugat o mulţime : ba Tatăl nostru, ba Crezul, miluieşte-mă Dumnezeule şi altele.

La un moment dat văzui că aşternutul care îi învelea se ridică în sus, în dreptul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ferestrelor şi după câteva clipe începu să se coboare şi iar să se urce întocmai ca o flacără ce licăreşte, gata să se stingă. La urmă se repetau aceste mişcări des, des de tot. Eu eram gata să întreb ce fac, dar mi-am zis că-i mai bine să creadă că dorm, poate mai văd ceva nou.

— Bravo, aşa se face să ştii. Dar noi pe front n'aveam femei şi făceam singuri cum ai văzut că făceam colo sub bolta de viţă. Să încerci şi tu poate reuşeşti, dar îţi dau un sfat : Să te gândeşti la ceva ca ceeace mi-ai povestit şi eşti sigur de reuşită.

II

După culesul viilor, pe la 1 Octomvrie, ne mai având ce păzi acolo, mă hotărâi să plec la Bucureşti. Bani aveam vre-o 1000 lei aşa că aveam şi eu dreptul să mă distrez căci după spusa Rusului şi după cum eu singur recunoşteam, eram destul de prostuţ şi trebuia să învăţ şi eu lucrurile, de hatârul cărora plecasem dela mânăstire. Spre a vizita mai multe localităţi, în loc să plec cu trenul prin Vaslui, Bârlad spre Bucureşti, plecai în direcţia Paşcani-Bacău-Bucureşti.

Din Iaşi am plecat pela orele 6 seara. Până la Paşcani am avut loc bun în tren, la Paşcani însă trebuia să aştept un tren ce venea dela Cernăuţi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cum trenurile mergeau destul de neregulat, se înţelege că era aşteptat de foarte multă lume. In fine sosi, dar eu ne mai având loc să intru în vagon, mă aşezai pe tampoanele dintre două vagoane de clasa III. Pe acest loc minunat mai călătoreau încă 2 tineri, iar pe scara ce urca deasupra vagonului se suise o femee cam de vre-o 22 ani.

Se înoptase. Trenul începuse să şi ia viteza. iar rochia femeei începu să sboare şi să ne tot lovească peste obraz sau peste pălărie. Cum se nimerise eu eram sub scară, chiar cu capul la picioarele ei. Mă tot uitam în sus, poate văd ceva (doar plecasem să mă distrez) dar degeaba ; era noapte şi nu se vedeau nici lucrurile albe, dar mai ales cele negricioase. Unul dintre tovarăşii mei de drum, mai şmecher ca mine începu să întindă mâna în sus printre picioarele femeiei. Celălalt făcu la fel şi cum era ceva mai departe, se înălţă în vârful degetelor ca să ajungă cu mâna unde trebue. Femeea nu putea să se apere căci se ţinea cu mâinile amândouă ca să nu cadă, iar iar mai sus nu avea loc să se ridice. Eu văzând ce fac cei doi mă gândii că acum e momentul să-mi dau seama de căldura despre care îmi povestea Rusul la vie.

Intinsei şi eu mâna până sus unde tre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

buia (alţii zic jos la acest «sus»), dar acolo era un adevărat bâlciu, căci mâinele celorlalţi doi erau deja la faţa locului. Biata femee nu putea face altceva decât să strângă din picioare dar oricum nu putea rezista la trei.

Din când în când se mai retrăgea câte o mână şi rămâneau numai două, drept să-ţi spun n'am avut fericirea să rămâe acolo «sus» numai mâna mea. Ceeace îmi dădea speranţe mari e faptul că credeam că cei doi se vor coborî la o staţie şi voiu rămâne eu singur tare, mare Dar nu-i cum vrea omul, ci-i cum vrea femeea, aşa că la un moment dat când mâinile noastre căutau locul cel mai cald, ne pomenirăm cu un şiroiu de lichid cald care deodată ne inundă mâinile, pălăriile, ba spre marea mea surpriză ajunse chiar şi pe buze (era sărat) căci eu eram şi cu faţa spre locul cu pricina. Cât ai clipi mă dădui la o parte spre a face loc şivoiului, dar era prea târziu. Râsesem de evreul care-i căzuse sticla cu lapte în cap, dar fnaptele ca laptele era dulce, însă ce să te faci în sărătura asta ?

Femeia cu «sărătura» : s'a dat jos la Bacău iar tovarăşii mei de pipăială au rămas la Focşani.

De aici încolo, făcându-se locuri, am intrat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi eu în vagon şi m'am aşezat pe o bancă unde, peste puţin am adormit. Când m'am deşteptat treceusem de Ploeşti. Cum aveam bani - o mie de lei - mă gândeam ca la sosirea în Bucureşti să mă duc şi eu la un hotel şi să caut să mă conving de căldura despre care îmi vorbise Niculae şi pe care o simţisem puţin, la femeia care ne-a stropit cu sărătură. Imi făceam socoteala că nu o să mă coste decât cel mult 100 lei. Era şi timpul să învăţ ceiace alţii fac dela 16 ani şi ceiace eu nu făcusem nici acum la 18 ani. E ruşinos, ce dracu ? Nu mai uit de ruşinea ce mi-a făcut-o Neculai, când a aflat cu nu ştiu cum este. D'apoi Catinca Stancu ? Par'că mi-era ruşine de mine însumi ; să nu fiu eu în stare de aşa ceva? Dar eu nu sunt bărbat ?

Mă încurajam singur.

Tot făcând astfel de socoteli am ajuns în Gara de Nord.

Aci lume foarte multă ; trenurile soseau şi plecau unele după altele. Pe deasupra trenurilor, un acoperiş de tablă lung pi aplecat şi într'o parte şi în alta. Săli de aşteptare mari şi pline de lume.

Era ora şase dimineaţa.

Când am eşit din gară dădui cu ochii de tramvaie, mari luxoase şi cu numere 15, 17,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

18, etc. Tramvaiele din Bucureşti îmi păreau nespus de frumoase în comparaţie cu cele din Iaşi.

Fiindcă miia de lei era neschimbată şi apoi îmi era şi foame, am intrat într'o cârciumă să mănânc şi să beau ceva spre a putea s'o schimb.

Am comandat nişte mititei şi o jumătate de vin vechiu fără sifon. Vream să-l beau pe nerăsuflate, căci urmând să învăţ ceva, nou, aveam nevoie de curaj şi de forţă (cine ştie, poate e greu de făcut).

Imi părea un an până se va termina vinul. ca să plătesc şi să intru sus la hotel, căci deasupra cârciumei era hotelul «Cazuc».

Chemăi chelnerul la plată şi după socoteala lui, cousumaţia costa 28 lei. Nu era scump.

Băgai mâna în buzunarul hainei să scot banii, dar... sărmana mea mie de lei dispăruse cu acte cu tot. Mă îngălbenii de ruşine. de frică şi de supărare. Ce era să mă fac

— Mi-au furat banii în tren domnule şi n'am cu ce plăti !

— Te priveşte ; dacă ai ştiut că n'ai bani dece ai intrat aici şi ai făcut consumaţie ? se răsti chelnerul la mine.

— Acum am dat de lipsa lor, mă scuzai eu.

— Un lucru să ştii : de aici nu pleci decât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

desbrăcat în pielea goală şi bătut. Ai înţeles ?

Incepui să plâng şi mă tot căutam prin buzunar, nădăjduind că voiu găsi măcar un pol. In fine, spre bucuria mea găsii două monede a 5 lei şi le dădui chelnerului.

— Ce facem de rest ? Imi zise acesta.

— Atâta am ; am căutat prin toate buzunarele şi n'am mai găsit nimic. Aveam o mie de lei pentru care am muncit toată vara şi acum am rămas fără nici un ban. N'am pe nimeni în lume, — zisei eu plângând şi tremurând de frică, viu dela Iaşi şi caut serviciu, dar aici nu cunosc pe nimeni şi nici străzile nu le ştiu, căci acum viu întâiu în Bucureşti.

— Eu te cred, zise chelnerul mai domol, dar dacă toată ziua ar veni aici să mănânce şi să bea toţi din cei ce le-au furat banii în tren, ce ne-am face noi ?

Lasă-ţi actele şi pălăria aici şi când vei aduce 18 lei le vei lua înapoi ; asta e tot binele ce-ţi pot face, aşa pe contul meu, fără să mai ştie patronul.

Un domn, care băuse o ţuică la o masă mai în fund şi care fusese martor la toate acestea, chemă pe chelner şi-i zise :

— Ce-ţi mai datoreşte tânărul de acolo ?

— 18 lei, răspunse el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Poftim 20 lei, plata lui şi spunii să pof teascâ aici la masa mea.

La invitaţia trimisă prin chelner, m'am dus la masa acelui domn cu scopul de a-i mulţumi pentru binele ce-mi făcuse.

Dânsul îmi întinse mâna, se recomandă Mihăilescu şi apoi mă pofti să stau pe un scaun.

— De unde zici că vii tinere ?

— Dela Iaşi.

— Ai vre-o meserie ?

— N'am domnule Mihăilescu ; eu sunt orfan de tată şi de mamă şi am plecat prin lume să câştig şi eu o pâine. Toată vara am fost paznic la o vie lângă Iaşi. M'am purtat cinstit şi stăpânul, mulţumit de servicile mele pe lângă leafă mi-a mai dat şi un bacşiş de 200 lei. Dar ce folos, în tren mi-a furat toţi banii şi ultimii 10 lei i-am dat aici. Dacă nu eraţi d.voastră, mă desbrăca chelnerul şi mă bătea. Vă mulţumesc din tot sufletul. Dumnezeu să vă ajute însutit şi înmiit !

— Acum ce ai de gând să faci ?

— M'a învăţat un călugăr foarte cum se cade, să viu la Bucureşti, să caut serviciu la vreun biurou şi apoi să dau examen la liceu ca elev particular.

— Te-a învăţat foarte bine ; ai de gând să-l asculţi ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Fireşte, de aceea am venit la Bucureşti. Nu ştiu unde şi cum să găsesc serviciu. că nu cunosc pe nimeni în Capitală.

— Du-te în strada Regală No. 20, acolo este un oficiu de plasare pentru funcţionar şi poate îţi găseşti un serviciu, chiar cât de prost plătit ; aşa este la început.

Iţi mai dau 40 de lei să ai de cheltuială. Dacă nu găseşti serviciu până Luni, scrie-mi pe adresa : I. Mihăilescu, institutor, strada Doamnei 15, Piteşti, şi poate îţi mai trimet ceva de cheltuială că eu plec acum acasă.

După ce-mi dădu banii, ne sculărăm şi plecarăm împreună. El se îndreptă spre gară, iar eu, după povaţa lui o luai pe calea Griviţei spre centru oraşului.

Intâmplarea aceasta m'a făcut să uit cu totul gândul de a căuta «căldură» şi de a învăţa ceeace nu ştiam. Apoi şi chiar de aş mai fi gândit, fără bani nu se face nimic. Incepu să mă mustre conştiinţa că n'am rămas la mânăstire. M'am luat după părintele Gherman că o să rămân fără haine. Dar cine era să mă vadă pe mine acolo în pădure ? Iată călcasem voinţa lui Dumnezeu şi acum fireşte Dumnezeu m'a pedepsit şi poate mă va mai pedepsi.

Mergând însă pe stradă şi văzând atâta lume : militari, civili, ofiţeri, elevi de şcoală,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

eleve vesele şi frumoase, domnişoare, domni în fine toate categoriile de oameni, iar îmi ziceam: tot mai bine e c'am venit la Bucureşti, să cunosc lumea cel puţin; şi afară de aceasta poate îmi ajută Dumnezeu şi cândva voiu fi şi eu ceva.

Cu mare greutate am reuşit să nimeresc strada Regală. Sfios am intrat în oficiul de plasare pentru funcţionari şi mi-am spus dorinţa unui domn tânăr şi bine îmbrăcat. Acesta mi-a spus că pentru un moment n'are nici un loc pentru mine, nici pentru un alt băiat ceva mai mare, care sosise cu câteva minute înaintea mea.

Am eşit amândoi foarte amărâţi. Tovarăşul meu de sărăcie mi-a spus că mai ştie un biurou de astea în grădina «Sf. Gheorghe». El ştia Bucureştii ceva mai bine şi a putut să mă conducă uşor la acel biurou de plasare. Ni s'a spus că acolo se angajează numai servitori.

Văzând că norocul întârzie de a ne eşi în cale, după povaţa lui, am cumpărat mai multe ziare cu «Mica Publicitate» şi am căutat la «oferte de serviciu».

Printre multe posturi de bucătărese, guvernante, paznici, grăjdari, etc.. am găsit şi un post de practicant de biurou la librăria «Socec».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilyania.ro/mdrr1901-1932

Ne-am prezentat amândoi la adresa indicată şi nişte vânzători din prăvălie ne-au condus în biuroul atelierelor la d. director J. W. Directorul un om gras, brunet, dar cu ochii albaştrii, purtând ochelari şi cu o şapcă de mardeeaş mereu pe cap (căci era chel) ne întâmpină :

— Ce doriţi d-voastră ?

— Am citit în ziar că aveţi nevoe de practicanţi de biurou.

— Da avem nevoie de unul nu de doi. Uitându-se la tovarăşul meu, îl întrebă :

— Mata ce-ai mai lucrat ?

— Diferite. Am fost suplinitor la ţară, am fost în serviciu la o lăptărie.

— Uu pahar de lapte beau şi eu, zise directorul în batjocură.

— Dar mata ? Adresându-se mie.

— Eu am fost secretar la primărie vre-o 3 ani, ştiu să scriu destul de frumos, dacă doriţi eu vă probez.

— Bine, pe mata o să te angajez, vino mâine că acum e târziu. Era ora 6 seara.

— Dar eu ce fac, domnul director ? întrebă amicul.

— Mata încearcă tot la vre-o lăptărie, zici că te pricepi.

Eşind de acolo, m'am despărţit de amicul ocazional care mi-a spus că este adventist

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi merge acum la nişte «fraţi» de ai lui întru credinţă. M'a invitat şi pe mine, dar l-am refuzat, spunându-i că nu pot avea eu nici un amestec cu ereticii.

Am rămas aşa dar singur, străin pe străzile Bucureştilor. Se înoptase. Un vânt aspru, care se părea că va aduce zăpadă, sufla cu putere. Eu fiind îmbrăcat destul de subţire, cu pachetul cu bagaj subsioară, nu ştiam în cotro s'o iau. Nu mâncasem nimic de când cu păţania cu chelnerul. Din cei 40 lei ce primisem dela d. Mihăilescu, cheltuisem 4 lei pe ziare şi pe tramvai. Mă întrebam: unde să dorm? Ce să mănânc? Foamea începuse să mă chinuiască teribil. Simţeam un gol în pântece care mă făcea să mă îndoiesc, să mă fac ghem. Frigul îmi pătrundea până în măduva oaselor, căci n'aveam palton şi era către sfârşitul lui Octomvrie.

Chinuit de frig, de foame şi de oboseală mergeam pe stradă fără nici o ţintă.

Mă opream pela vitrinile magazinelor şi priveam cu nesaţ frumuseţea bogăţiilor expuse acolo. Vedeam haine luxoase şi eu eram gol goluţ; vedeam paltoane, căciuli frumoase de lutru, dar eu nu aveam nimic bun pe mine.

Ghetele mi se rupsese şi eram ameninţat să umblu desculţ şi să mă îmbolnăvesc de frig.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Treceam pe lângă restaurante mari unde priveam prin ferestre cum petrece lumea, cum beau toţi şi mănâncă mâncări scumpe, le cântă muzica, şi eu sărmanul de mine eram mort de foame. Ce puteam să fac cu cei 36 lei ce-i mai aveam? Dacă i-aş fi cheltuit toţi în acea zi. ce aş fi făcut zilele următoare? Puteam fi sigur că o să rămân în serviciu a doua zi? Şi apoi dacă aş fi rămas cine ştie când ar fi trebuit să-mi plătească leafa? Poate peste o lună, cum se plăteşte de obicei. Ce voiu face eu până la leafă? Unde voi dormi? Ce voiu mânca? Acestea erau gândurile ce mă frământau. Mizeria pusese ghiarele pe mine şi nu ştiam cum s'o înlăturăm. Am hoinărit aşa pe străzi până pe la orele 10, când lumea a început să se rărească. Treceam pe lângă cinematografe care atrăgeau mulţimea prin soneriile lor; priveam pozele de afară, aş fi vrut şi eu să intru să văd filmul, dar de unde bani pentru distracţie? Târziu, pe la orele 11, mi-a venit în minte să mă duc la gară şi să stau până dimineaţă în sala de aşteptare,

Am rugat pe diferite persoane să-mi spue drumul spre gară şi m'a lămurit fiecare după cunoştinţele sale şi mai ales după locul în care mă întâlneam.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pela miezul nopţii am reuşit să nimeresc şi eu Gara de Nord. Am intrat în sala de aşteptare clasa III şi m'am amestecat în mulţimea celor ce aşteptau să plece. Am dat 50 bani pe un covrig şi după ce mi-am potolit foamea puţin, m'am culcat într'un colţ pe cimentul rece, căci pe bănci nu mai aveam loc. Cu toată gălăgia ce era în sală, cu tot strigătul hamalilor, cu tot huruitul cărucioarelor cu bagaje, am dormit.

Pela orele 1 $^1/_2$ după miezul nopţii, un portar sau hamal, nu ştiu ce era, mă tot împingea cu vârful încălţămintei să mă trezesc. Pentru un moment nu mi-am dat seama unde sunt, dar el mi-a explicat că toată lumea trebue să iasă afară, că se închide sala şi se face curăţenie. Buimăcit, am eşit şi eu printre ultimii desmoşteniţi ai soartei. Afară vântul bătea şi mai tare şi aducea câte un strop de ploae rece.

De frig începură să-mi clănţănească dinţii de nu-i mai puteam opri. Căutai să stau undeva mai la adăpost, dar colţurile adăpostite fusese ocupate de alţii sculaţi mai din timp. Printre cei daţi afară erau mulţi militari, oameni dela ţară şi câteva femei. Un biet ţigănuş care avea vioară sub haina-i ruptă, o scoase o acordă şi după ce şi suflă în mâini ca să se mai încălzească, începu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să cânte o sârbă. Câţiva soldaţi se prinseră de mânăeci ţncepu să joace par'că ar fi fost nunta nu ştiu cui. Unul câte unul s'au prins în joc toţi nenorociţii ce se aflau de faţă : tineri, bătrâni şi femei. Uitaseră frigul, uitaseră orice mizerie. Eu care nu ştiam să joc, am rămas singur de o parte şi am căutat să ocup un loc undeva mai la adăpost. Hora se întinsese largă de tot şi ţigănuşul văzând că lumea a prins gust de joc, începu să facă fasoane că nu mai cântă fiindcă a îngheţat de frig şi-l ploua. Un soldat îşi desbrăcă mantaua şi-l îmbrăcă pe ţigan. Câţiva dintre noi îi dete câte un leu. Ţiganul prinse gust de cântec şi începu o căzăcească, apoi o ţigănească de-ţi era mai mare dragul să vezi cum joacă şi chiue toţi.

Petrecerea aceasta s'a sfârşit la orele 6 dimineaţa, când eu am plecat spre «Socec».

Ajuns acolo, directorul nu venise şi unul din funcţionari m'a dat afară, spunându-mi să viu peste o oră. Am stat într'un gang în faţa poliţiei, unde nu bătea vântul aşa tare. Număram minut cu minut căci îngheţasem de frig. La ora 9 m'am dus iar la Socec.

Directorul mă luă în primire :

— Ce mata vii ca miniştrii la ora 9 !

— Domnule director, răspunsei eu, am venit înainte de ora 8 şi domnul de colo din colţ m'a dat afară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Directorul se uită crunt la Leon, că aşa îl chema pe domnul din colţ, — şi apoi apăsă pe un buton de sonerie.

Peste un minut sosi un domn slab ca o umbră, cu o şapcă gri, cu ochelari şi cu o faţă aşa de urâtă încât m'a înfricoşat.

— Uite, domnule Heller, băiatul acesta sam angajat pentru mata ; de o camdată veţi scrie chitanţe verzi, mai pe urmă vom ădea noi ce poate ; i-al în biuroul de expediţie !

D. Heller mă chemă cu un gest delicat şi spuse ceva dar nu l-am înţeles.

Biuroul era mic, instalat sub o scară şi îmbâcsit de mirosul ţigărilor de foi care erau nelipsite din gura neamţului.

După ce-mi oferi un scaun, la un biurou vis-a-vis de dânsul, noul şef al meu, mă supuse următorului chestionar:

— Cum cheamă pe domata ? — Gheorghe I. B. — Unde ai născut domata ? — Comuna Â , Judeţul T. — Câţi ani este acum mata ? — Optsprezece. — Avut părinţi ? N'avut părinţi. — Acte avut aproape domata ? — Am un singur certificat de absolvirea cursului primar. — Dat la mine ala certificat — Unde stat mata acum ?

La această întrebare n'am mai ştiut ce să răspund. Ce era să-i spun ? Că am dormit pe ciment în gară şi că am asistat la horă toată noaptea ? M'am făcut că nu înţeleg ce mă întreabă.

După ce trase de câteva ori din trabuc, domnul H. mă întrebă din nou :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei, păiatule, domota nu-a înţeles ce eu spus ?

N'am înţeles bine.

— Eu întrebat: unde dormit, unde avut gazda !

— A, da, acum înţeleg; eu stau de o camdată la hotel «Cazuc» pe calea Griviţei (vorbă să fie, fi minţii).

— A ! Acum înţeleg eu dece venit domota la 9 la serviciu. La noapte ai distrat cu «fetiţele» ala la hotel.

N'am răspuns nimic. Mi-a arătat ce trebue să lucrez şi mi-a spus că plata se face Sâmbătă.

Toate ar fi fost bune dacă nu mi-ar fi fost foame. Pela zece şi jumătate neamţul meu a scos o cratiţă mică cu mâncare, din cutia mesei şi a început să mănânce. Mirosea frumos a sarmale. Ce-aş fi mai mâncat şi eu ! Am observat cu această ocazie că la Bucureşti nu este obiceiul de a-ţi zice: «Poftim la masă». La prânz, când am eşit dela serviciu, nu ştiam cum să-mi omor timpul până la orele 2. Flămând, căci de două zile nu mâncasem decât un covrig, mă îndreptai spre cheiul Dâmboviţei, doar voiu găsi o brutărie să-mi cumpăr pâine In adevăr brutărie am găsit pe strada Mihai-Vodă însă pâine nu. Brutarul mi-a explicat că, pentru a putea cumpăra o pâine, trebue să vii dimineaţa la orele 5 şi să stai la rând ; cine vine mai târziu, riscă să rabde foame.

Cam albastră ştire ! Vrând, nevrând mi-am adus aminte de fratele meu care mă speria că voiu muri de foame prin lume şi văzui că are oarecum deoptate. De aci, am intrat într'un birt în faţa căruia, un om amărât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cânta cu o flaşnetă; deasupra flaşnetei stătea ţanţoş un papagal care scotea zodia omului dintr'o cutie cu o mulţime de bileţele colorate, bine înţeles dacă dădeai stăpânului său un leu. Masa m'a costat 4 lei

In ziua următoare n'am găsit nicio brutărie în calea mea, aşa că am fost nevoit să mănânc tot la birtul depa cheiul Dâmboviţei. Seara m'am dus la un cinematograf să fac şi eu cunoştinţă mai bine cu vieaţa bucureşteană. Cu ajutorul lui Dumnezeu, dar mai mult cu silinţa mea, am terminat banii Joi, iar leafa se plătea Sâmbătă seara. N'aveam altă nevoe decât de mâncare, căci dormitul era destul de eftin. Vineri la prânz mă invită un om de serviciu dela expediţie să merg cu el să mâncă la un restaurant gratis.

Faimosul lui restaurant era ospătăria «Pâinea zilnică» depe strada Azilul de Noapte.

Dar când n'ai noroc tot degeaba.

In adevăr la «Pâinea zilnică» se dădea mâncare, însă nu şi pâine (deşi era Pâinea zilnică) pe lângă asta se cerea să ai lingură adusă de acasă. Vizita mea la pâinea zilnică mi-a făcut mai mult rău decât bine.

Priveam cum se ridică aburii mirositori din mâncare cum mâncau cu poftă atâţia fericiţi şi eu poate cu ochii în lacrămi, stăteam de o parte şi nu puteam dovedi să înghit saliva ce se producea în gura mea.

Am plecat de acolo mult mai amărât de cum venisem. In ziua următoare ştiam destule brutării şi bucuros m'aş fi sculat şi dela 3 noaptea să-mi cumpăr pâine dar de unde bani?

Bine a zis cine a zis că foamea dă de-a dreptul! Sâmbătă zi de leafă nu mai puteam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de foame; beam apă şi înghiţeam fumul de trabuc în biroul neamţului. De odată mi-a venit o idee straşnică. Când d. Heller s'a aşezat la masă, m'am făcut că am treabă în biroul cel mare şi înapoindu-mă repede, îi spusei că-l cheamă directorul. Şeful meu se şterse repede pe mâini, căci mâncase ceva grăsime cu degetele — şi plecă. N'apucă să închidă bine uşa şi mă şi repezi la mâncarea lui, apucăi $^1/_2$ de chifteluţă şi puţină pâine şi eşii în atelier. Aş fi mâncat-o la iuţeală dar mă vedeau lucrătorii. A trebuit să mă refugiez pe o scară de serviciu şi până când nu era nimeni, am mâncat prada. Stătui vre-o 10 minute prin ateliere şi până m'am întors d. Heller uitase că l'am păcălit.

In timpul prânzului am rămas în fabrică şi am dormit. Moş Ionescu, un om dela expediţie, a dormit şi el. Ca omul interesat am observat unde şi-a pus pâinea şi dovleagul, căci mâncase dovleag cu pâine. Când Heller a eşit în atelier să-şi aducă apă, am înfăşcat şi dela Ionescu o bucată bună de pâine şi o felioară de dovleag, pe care le-am mâncat sus la pod, unde mă dusesem să caut nişte dosare.

Sâmbătă după masă, în aşteptarea lefei, făceam planul cu moş Ionescu să-mi găsească o gazdă cu fete de seama mea..

In altă scrisoare vei vedea ce s'a mai întâmplat.

Al tău, *Ghiţă.*

Bucureşti, Aprilie 1931.

DREPT RASPUNS : **Telegramă.**

Doliu mare, murit soacra, Stop.

Eremia.

Clujul • Biblio
ROMÂN

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932